

Raport privind
sărăcia în
Republica Moldova
2013

Cuprins

Introducere	3
Evoluțiile economice ale anului 2013	5
Referințe metodologice privind calculul sărăciei	8
Evoluția sărăciei în anul 2013	9
Realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în domeniul sărăciei	16
Creșterea economică și sărăcia	18
Dinamica inegalității	21
Veniturile și cheltuielile de consum ale populației	23
➤ <i>Evoluția veniturilor populației</i>	23
➤ <i>Evoluția cheltuielilor de consum ale populației</i>	26
Accesul populației la serviciile publice și la bunurile de uz casnic	28
➤ <i>Gradul de acces al populației la utilitățile publice și la condiții de locuit adecvate</i>	28
➤ <i>Gradul de asigurare a populației cu bunuri de uz casnic</i>	30
Profilul sărăciei după mediul de reședință și zone de dezvoltare	31
➤ <i>Nivelul sărăciei în mediul rural</i>	31
➤ <i>Nivelul sărăciei în mediul urban</i>	33
➤ <i>Sărăcia sub aspect regional</i>	34
Sărăcia după caracteristicile demografice	35
➤ <i>Sărăcia în rândul copiilor</i>	35
➤ <i>Nivelul educației ca factor determinant al sărăciei</i>	36
➤ <i>Ocupația ca factor puternic corelat cu nivelul de sărăcie</i>	38
➤ <i>Vârsta – alt factor care determină nivelul de sărăcie</i>	40
➤ <i>Sărăcia în funcție de genul capului gospodăriei</i>	41
Concluzii și recomandari	43
ANEXE	49

Lista tabelelor

Tabelul 1. Evoluția PIB în anii 2012 și 2013	5
Tabelul 2. Indicatorii sărăciei în anii 2006 – 2013	9
Tabelul 3. Distribuția cheltuielilor de consum în anii 2006 – 2013	22
Tabelul 4. Structura veniturilor disponibile pe medii și chintile, 2013	23
Tabelul 5. Asigurarea gospodăriilor casnice cu obiecte de uz casnic.....	30
Tabelul 6. Nivelul sărăciei în mediul urban, 2007-2013, %	33
Tabelul 7. Dinamica pensiilor și indexărilor	41

Lista figurilor

Figura 1. PIB per capita în Republica Moldova în comparație cu UE și țările CSI.....	6
Figura 2. Impactul veniturilor din remitențe asupra sărăciei.....	10
Figura 3. Impactul asistenței sociale bazată pe mecanisme de testare a veniturilor asupra sărăciei, 2013	11
Figura 4. Eficiența distribuției ajutorului social, 2013.....	12
Figura 5. Eficiența distribuirii asistenței sociale pentru programele care nu aplică mecanisme de testare a veniturilor, 2013	15
Figura 6. Rata sărăciei conform pragurilor internaționale de 4.3 dolari și 2.15 dolari pe zi la PPC (%)	16
Figura 7. Rata sărăciei extreme (%).....	17
Figura 8. Creșterea economică și nivelul sărăciei	18
Figura 9. Incidența creșterii reale 2012-2013	19
Figura 10. Coeficientul GINI, 2007-2013	21
Figura 11. Coeficientul GINI, 2012	22
Figura 12. Structura populației plecate peste hotare după țări de destinație(%)	25
Figura 13. Nivelul cheltuielilor de consum în funcție de statutul socio-economic al gospodăriei, lei, 2013	26
Figura 14. Structura cheltuielilor de consum după nivelul de bunăstare.2013 (%).....	27
Figura 15. Situația condițiilor de locuit în satele/orașele Republicii Moldova, 2013 (%)	28
Figura 16. Acesul la utilitățile casnice în dependență de nivelul de bunăstare, 2013 (%)	29
Figura 17. Evoluția ratei sărăciei absolute după medii de reședință, 2006-2011 (%).....	31
Figura 18. Activitățile economice practicate în mediul rural (ponderea, %)	32
Figura 19. Nivelul sărăciei la nivel de zone statistice, 2006-2013(%).....	34
Figura 20. Rata sărăciei în dependență de numărul de copii în familie, 2013 %	35
Figura 21. Rata sărăciei în dependență de numărul de copii în familie, pe medii de reședință, 2013 %	36
Figura 22. Rata sărăciei în dependență de nivelul de educație al capului gospodăriei casnice (%)	37
Figura 23. Rata sărăciei în dependență de statutul ocupațional al gospodăriei (%).....	38
Figura 24. Salariul mediu lunar per angajat ca procent din salariul mediu național, 2013 (%)	39
Figura 25. Rata sărăciei în dependență de vârsta capului gospodăriei(%)	40
Figura 26. Rata sărăciei în funcție de gen (%).....	41
Figura 27. Diferențele dintre veniturile obținute de gospodăriile conduse de femei comparativ cu gospodăriile conduse de bărbați (%)	42

Introducere

1. Reducerea sărăciei constituie una dintre prioritățile-cheie ale Guvernului Republicii Moldova. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020” își propune, pînă în anul 2020 să scoată din sărăcie cel puțin 149 mii cetățeni sau peste 20% din cei aflați în sărăcie. Progresul în reducerea sărăciei este generat de implementarea consecventă, eficientă și coordonată a politicilor economice și sociale, capabile să genereze locuri de muncă suficiente și să asigure un grad înalt de incluziune socială a tuturor membrilor societății, un accent deosebit fiind pus pe dezvoltarea programelor de susținere socială a populației și de ocupare a forței de muncă, precum și pe măsurile în domeniul dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și modernizării agriculturii.
2. În anul 2013 economia Republicii Moldova a înregistrat cea mai mare creștere economică din istoria țării de circa 9.4%. Evoluții pozitive au fost înregistrate în toate sectoarele economiei: agricultură, industrie, investiții, comerț. Aceste performanțe au avut impact pozitiv asupra creșterii bunăstării populației și au influențat diminuarea ratelor de sărăcie.
3. În Republica Moldova nivelul sărăciei în 2013 s-a redus. Rata sărăciei absolute a constituit 12.7%, fiind în descreștere față de 2012 cu 3.9 puncte procentuale. Pe parcursul acestui an au fost scoși din sărăcie peste 132 mii de cetățeni. Transferurile remise de emigranți, creșterea veniturilor din agricultură, salarii și prestații sociale au fost factori importanți care au determinat reducerea sărăciei. Totodată, programele sociale promovate de către Guvern, în special, ajutorul social alocat după o formulă mult mai precisă și echitabilă a demonstrat un impact major asupra reducerii inegalității veniturilor și a incidenței sărăciei.
4. În acest an nivelul sărăciei s-a redus atât în mediul urban, cît și în mediul rural. Rata sărăciei la sate a constituit 18.8%, în descreștere cu 3 puncte procentuale față de anul precedent. În mediul urban rata sărăciei a diminuat pînă la 4.6%, cu 3.6 puncte procentuale mai puțin față de 2012. Cu toate acestea, continuă să existe diferențe esențiale între nivelul de trai al populației urbane și rurale. Cu toate că în ultimii 4 ani în mediul rural s-a obținut o reducere continuă a ratei de sărăciei, la sate aceasta continuă să rămînă la un nivel mai înalt decît în mediul urban. Rata sărăciei în zonele rurale este de circa 4 ori mai mare în comparație cu cea urbană. Mai mult ca atât, crește discrepanța dintre nivelele de trai de la sate și orașe: dacă în 2006, 75.7% din populația săracă locuia la sate, în 2013 această pondere a crescut la 84%. Cauzele principale ale sărăciei rurale sunt vulnerabilitatea sectorului agricol, insuficiența de alternative ocupaționale în alte

sectoare economice. Totodată, mediul rural este mai dezavantajat în ceea ce privește infrastructura fizică, utilitățile publice și condițiile de trai.

5. Sărăcia a continuat să afecteze categoriile tradițional vulnerabile ale populației: familiile care depind de activitățile agricole, persoanele în etate, persoanele fără studii și aptitudini profesionale, gospodăriile numeroase și cele formate din mai mulți copii. Totuși, cea mai vulnerabilă categorie a populației s-au dovedit a fi familiile cu 3 și mai mulți copii, înregistrând o rată a sărăciei de 34.6%. Nivelul sărăciei la categoria respectivă depășește de 3 ori media pe țară, iar în comparație cu anul precedent situația nu s-a îmbunătățit. Sistemul de protecție socială nu este destul de eficient în protejarea copiilor de sărăcie.
6. Obiectivul Raportului anual privind sărăcia constă în furnizarea informațiilor analitice precise, indispensabile pentru monitorizarea sărăciei și elaborarea ulterioară a politicilor și strategiilor. Raportul oferă o analiză multidimensională cu privire la evoluția macroeconomică, sărăcia monetară și inegalitate, specificul sărăciei la diferite categorii ale populației, aspecte ale sărăciei pe medii de reședință și zone de dezvoltare. De asemenea, s-a realizat o comparație dintre nivelul de trai al populației Republicii Moldova cu alte țări din regiune, țările UE, CSI etc. În baza constatărilor efectuate, raportul conține recomandări de politici în diverse domenii precum protecție socială, agricultură, dezvoltare rurală și regională.
7. Constatările prezentate în Raport sînt necesare pentru a determina și elimina factorii care contribuie la creșterea sărăciei și a realiza în continuare obiectivele stabilite în principalele documente de planificare strategică, precum și respectarea altor angajamente de politici ale Republicii Moldova. Autoritățile publice centrale urmează să utilizeze constatările din acest raport în procesul de elaborare și ajustare a politicilor în domeniu.
8. În contextul semnării Acordului de asociere cu Uniunea Europeană, în viitorul apropiat este necesară realizarea unor reforme în sistemul de monitorizare a sărăciei, ajustarea acestuia la cerințele Uniunii Europene. Republica Moldova urmează să includă în sistemul național elemente ale incluziunii sociale, să elaboreze mecanisme și instrumente de măsurare a fenomenului excluziunii sociale, să asigure o funcționare eficientă a acestui sistem. Aceste măsuri sunt necesare pentru a facilita procesul de identificare a politicilor publice necesare pentru a alina nivelul de trai al cetățenilor Republicii Moldova cu nivelul din Uniunea Europeană.
9. Analiza prezentată în Raport a fost efectuată în baza datelor furnizate de Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC), realizată anual de Biroul Național de Statistică. Au fost utilizate, de asemenea, după necesitate alte date ale statisticii oficiale, precum și date administrative din diferite surse, inclusiv baze de date internaționale.

Evoluțiile economice ale anului 2013

- 10.** Evoluția economiei Republicii Moldova pe parcursul anului 2013 a înregistrat o performanță deosebită. După recesiunea din anul 2012, economia țării a intrat într-o perioadă de relansare, produsul intern brut (PIB) în anul 2013 majorându-se față de anul 2012 cu 9.4% (în prețuri comparabile). Astfel, Republica Moldova se plasează printre țările cu cele mai înalte ritmuri de creștere a PIB din regiune. Evoluții pozitive au fost înregistrate în toate sectoarele economiei, însă principalul motor al creșterii a fost asigurat de sectorul agricol.
- 11.** Produsul intern brut (PIB) în anul 2013 a însumat 100.5 miliarde lei, majorându-se față de anul 2012 cu 9.4% (în prețuri comparabile). Creșterea PIB a fost asigurată preponderent de valoarea adăugată brută creată în bunuri – cu 6.3 puncte procentuale. Cea mai importantă contribuție la creșterea PIB i-a revenit activității agricole – circa 5.2 p.p., industria a contribuit cu 1.1 p.p., iar serviciile – cu 2.4 p.p., (inclusiv: comerțul interior – 1 p.p., transporturi și comunicații - 0.3 p.p., construcții – 0.2 p.p.).

Tabelul 1. Evoluția PIB în anii 2012 și 2013

PIB pe categorii de resurse și de utilizări	În prețuri curente, mil. lei		Structura, %		În % față de perioada respectivă a anului precedent		Gradul de influență (+/-), p.p.	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
RESURSE								
Valoarea adăugată brută	73686	83719	83.5	83.3	99.0	110.2	-0.8	8.5
din care:								
agricultura	9896	12383	11.2	12.3	79.9	146.6	-2.5	5.2
industria	12314	14328	14.0	14.3	100.8	107.6	0.1	1.1
servicii	53219	58719	60.3	58.4	103.1	104.0	1.9	2.4
serviciile intermediarilor financiar indirect măsurate	-1743	-1711	-2.0	-1.7	X	X	-0.3	-0.2
Impozitele nete pe produs	14542	16791	16.5	16.7	100.8	105.1	0.1	0.9
PIB	88228	100510	100.0	100.0	99.3	109.4	-0.7	9.4
UTILIZĂRI								
Consumul final	103063	113169	116.8	112.6	100.9	105.2	1.1	6.0
Formarea brută de capital	20861	24783	23.7	24.7	X	X	-0.7	2.9
din care:								
formarea brută de capital fix	20864	23062	23.7	23.0	101.8	103.8	0.4	0.9
Exportul net	-35696	-37442	-40.5	-37.3	X	X	-1.1	0.5

Sursă: Biroul Național de Statistică

- 12. În pofida evoluțiilor pozitive din anul 2013, Republica Moldova rămâne țara cu cel mai mic PIB per capita printre statele europene și devansează doar Kîrgîzstanul și Tadjikistanul în rîndul țărilor CSI.** Potrivit datelor Băncii Mondiale, în 2013 PIB per capita la PPP în Moldova a constituit 4670 dolari SUA, depășind nivelul de anul trecut cu circa 11%. Totuși, Republica Moldova mai are mult pînă la alinierea la nivelul statelor UE, PIB per capita fiind de 8 ori mai mic comparativ cu media pe țările Uniunii Europene și de 4 ori mai mic comparativ cu țara vecină România. În comparație cu țările CSI Republica Moldova se clasează pe locul 8, fiind înaintea Kîrgîzstanului și Tadjikistanului și în urma celorlalte state (Figura 1). Astfel, în Moldova PIB pe cap de locuitor este de 1.5 ori mai

mic decât în Georgia, de 1.9 ori mai mic decât în Ucraina, de circa 4 ori mai mic față de Azerbaijan și Belarus și de 5 ori – față de Kazahstan și Rusia. Existența unor decalaje esențiale între economiile țărilor din regiune și economia Republicii Moldova constituie factorul principal care determină exodul forței de muncă. Republica Moldova are nevoie de o creștere economică calitativă, însoțită de creșterea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, crearea locurilor de muncă și creșterea productivității muncii.

Figura 1. PIB per capita în Republica Moldova în comparație cu UE și țările CSI

(dolari SUA)

Sursa: Baza de date a Băncii Mondiale <http://databank.worldbank.org/Data/Views/Reports/TableView.aspx>

13. În perioada anului 2013 inflația a fost moderată. Prețurile de consum au crescut cu 4.6% față de 2012. Creșterea prețurilor a fost condiționată, în general, de majorarea prețurilor la produsele alimentare în special, la legume proaspete, ouă, lapte și produse lactate, carne, preparate și conserve din carne, precum și la mărfurile nealimentare: confecții, încălțăminte, materiale de construcție, medicamente și combustibil.

14. Veniturile bugetare au crescut. În anul 2013 la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă de 36.9 mild. lei, în creștere cu 10% comparativ cu anul 2012. S-au efectuat cheltuieli în sumă de circa 38.7 mild. lei, fiind în creștere cu 9.3%, respectiv. Astfel, deficitul bugetar la 31 decembrie 2013 a constituit 1751.8 mil. lei, cu 91.4 mil. lei sub nivelul celui înregistrat la aceeași dată a anului 2012.

15. Gradul de dependență a economiei naționale de exterior rămâne a fi înalt. Conform datelor preliminare ale Balanței de Plăți pentru anul 2013, deficitul contului curent a

constituit 4.8% în raport cu PIB, transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă și transferurile efectuate de muncitori) – 24.8%, investițiile străine directe în economia națională – 2.9%, balanța negativă a bunurilor și serviciilor – 37.6%.

- 16.** În ce privește evoluția comerțului exterior în anul 2013, **exporturile s-au majorat** cu 12.3% și importurile - cu 5.4%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 3064.1 mil. dolari SUA, față de 3051 mil. dolari în anul 2012. Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi a constituit 44.2% față de 41.5% în anul 2012.
- 17. Volumul producției industriale** în 2013 a constituit 39.0 mild. lei și a **înregistrat o creștere** de 6.8% (în prețuri comparabile) față de anul 2012, inclusiv volumul producției industriei prelucrătoare - cu 7.9% și volumul producției industriei extractive - cu 22.2%. Totodată, volumul producției și distribuției de energie electrică și termică a scăzut cu 4.3%.
- 18. Producția agricolă** în anul 2013 a constituit în prețuri curente circa 23.8 mild. lei, **în creștere cu 39.1%** (în prețuri comparabile) față de anul 2012. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea pronunțată a producției vegetale cu 63.6%. Producția animală a crescut cu doar 0.1%.
- 19. Activitatea investițională a consemnat o creștere moderată.** Volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a însumat circa 18.6 mild. lei, înregistrând o creștere de 1.5% (în prețuri comparabile) comparativ cu 2012.
- 20.** Ca urmare a evoluției economice pozitive, **situația în sfera socială s-a îmbunătățit.** Veniturile disponibile lunare ale populației pentru anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1681.4 lei, în creștere față de anul 2012 cu 11.4% în termeni nominali și cu 6.5% în termeni reali. Cîștigul salarial mediu lunar brut al unui lucrător din economia națională în 2013 a constituit 3765.1 lei și s-a majorat cu 8.3% față de perioada similară a anului 2012 în termeni nominali, și cu 3.5% în termeni reali. Valoarea medie a pensiei lunare la 1 ianuarie 2014 a fost de 1020.7 lei și s-a majorat cu 6.6% față de aceeași dată a anului 2013 în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 1.3%. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației pentru anul 2013 au constituit în medie pe o persoană 1775.8 lei, fiind în creștere față de anul 2012 cu 11.1% în termeni nominali și cu 6.2% în termeni reali. Mărimea minimumului de existență în anul 2013 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1612.3 lei, fiind în creștere față de anul 2012 cu 6.9%.
- 21. Rata șomajului a fost în scădere.** Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii în anul 2013 a fost de 63.1 mii, fiind cu 4.6 mii mai mic față de anul 2012. Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară a înregistrat 5.1%, comparativ cu 5.6% în anul 2012. La oficiile forței de muncă în 2013 au fost înregistrați circa 43.5 mii șomeri, cu 15.4% mai puțin decît numărul acestora în perioada similară a anului 2012.

Referințe metodologice privind calculul sărăciei

- 22.** În Republica Moldova, calculul indicatorilor privind sărăcia se realizează de Biroul Național de Statistică, în baza Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC). CBGC este un studiu selectiv, care are drept scop determinarea multiaspectuală a nivelului de trai al populației prin prisma veniturilor, cheltuielilor, consumului, condițiilor de trai și a altor indicatori. Ultima ajustare a metodologiei de calcul a indicatorilor sărăciei a fost realizată în anul 2006, în corespundere cu cele mai bune practici internaționale. Totodată, în conformitate cu recomandările internaționale metodologia de calcul a indicatorilor privind sărăcia urmează a fi revizuită periodic, pentru a fi ajustată realităților economice existente. Biroul Național de Statistică urmează să inițieze procedura de revizuire a metodologiei, cu scopul de a o ajusta la tendințele înregistrate în consumul gospodăriilor casnice pe parcursul ultimilor 5 ani. În urma implementării noii metodologii, o condiție esențială care urmează a fi respectată este asigurarea comparabilității datelor, pentru a permite continuitatea procesului de evaluare a politicilor implementate de Guvern.
- 23.** Necesitatea revizuirii metodologiei de calcul a indicatorilor sărăciei este confirmată de valorile mici ale indicatorilor de măsurare a sărăciei extreme (rata sărăciei extreme, profunzimea și severitatea sărăciei extreme). Aceștia devin irelevanți pentru Republica Moldova din cauza valorilor practic nule. Din aceste considerente este necesar de a trece la noi standarde de măsurare a bunăstării populației în conformitate cu standardele europene, de a include în sistemul de indicatori, indicatori de măsurare a excluziunii sociale. Mai mult ca atât, în contextul semnării acordului de asociere cu Uniunea Europeană, Republica Moldova urmează să inițieze o nouă cercetare de evaluare a bunăstării populației EU-SILC (Veniturile și condițiile de trai ale gospodăriilor casnice), să creeze premisele necesare pentru realizarea acestei cercetări.
- 24.** Determinarea ratelor de sărăcie se realizează prin compararea consumului gospodăriilor cu un prag de sărăcie. Pragul sărăciei absolute reprezintă suma cheltuielilor lunare pentru produsele alimentare, bunuri nealimentare și servicii, în 2013 acesta constituind 1196 lei¹. Pragul sărăciei extreme reprezintă valoarea monetară a unui coș alimentar definit în termeni de consum minim zilnic de calorii, egal cu 2.282 Kcal de persoană pe zi, ajustat la adult echivalent, care în 2013 a însumat 647 lei. O persoană este considerată săracă dacă cheltuielile lunare sînt mai mici decît pragul sărăciei.

¹Pragul sărăciei absolute pentru 2013 s-a obținut prin multiplicarea pragului sărăciei absolute pentru 2012 la Indicele Prețului de Consum mediu anual pentru 2013 (104.6%), în conformitate cu metodologia de calcul a pragului sărăciei.

Evoluția sărăciei în anul 2013

25. În anul 2013 nivelul sărăciei în Republica Moldova a continuat să scadă. Rata sărăciei absolute a constituit 12.7% și s-a redus comparativ cu anul 2012 cu 3.9 puncte procentuale. Astfel, pe parcursul anului 2013 au fost scoși din sărăcie peste 132 mii de cetățeni. O persoană s-a considerat săracă dacă consumul mediu lunar a fost mai mic de 1196 lei (circa \$95) – valoarea pragului sărăciei absolute².

26. Nivelul sărăciei extreme, de asemenea, s-a redus. Ponderea populației expusă sărăciei extreme a constituit în 2013 doar 0.3%, fiind în scădere cu 0.3 puncte procentuale față de 2012. Numărul celor afectați de sărăcia extremă a scăzut cu circa 11 mii persoane. Totuși mai rămân expuși riscului de sărăcie extremă circa 8.4 mii cetățeni. Consumul lunar al acestora a fost mai mic decât valoarea pragului sărăciei extreme³ – 646.8 lei (circa \$51).

Tabelul 2. Indicatorii sărăciei în anii 2006 – 2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pragul absolut al sărăciei (lei)	747.4	839.3	945.9	945.9	1015.9	1093.1	1143.4	1196.0
Rata sărăciei absolute (%)	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7
Profunzimea sărăciei absolute (%)	7.9	5.9	6.4	5.9	4.5	3.2	2.9	2.0
Severitatea sărăciei absolute (%)	3.0	2.1	2.3	2.0	1.4	1.0	0.8	0.5
Pragul sărăciei extreme (lei)	404.2	453.9	511.5	511.5	549.4	591.2	618.4	646.8
Rata sărăciei extreme (%)	4.5	2.8	3.2	2.1	1.4	0.9	0.6	0.3
Profunzimea sărăciei extreme (%)	1.0	0.5	0.5	0.4	0.3	0.1	0.1	0.0
Severitatea sărăciei extreme (%)	0.4	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0

Sursa: BNS, în baza datelor CBGC

27. În anul 2013 profunzimea sărăciei⁴, care măsoară deficitul de venituri ale persoanelor sărace în raport cu pragul sărăciei, a înregistrat un trend descendent. Astfel, în 2013 profunzimea sărăciei, s-a redus de la 2.9% pînă la 2.0%. Or, în 2013 fiecare persoană săracă avea un deficit mediu lunar de circa 24 lei pentru a depăși starea de sărăcie. Prin extinderea sumei la întreaga populație săracă reiese că transferul monetar lunar necesar săracilor pentru a depăși starea de sărăcie constituie circa 10.2 milioane lei, iar suma anuală – 122 milioane lei.

²**Pragul sărăciei absolute** reprezintă suma cheltuielilor totale de consum pentru produsele alimentare, bunuri nealimentare și servicii. Pragul sărăciei absolute pentru 2012 s-a obținut prin multiplicarea pragului sărăciei absolute pentru 2011 la Indicele Prețului de Consum mediu anual pentru 2012 (104.6%), în conformitate cu metodologia de calcul a pragului sărăciei.

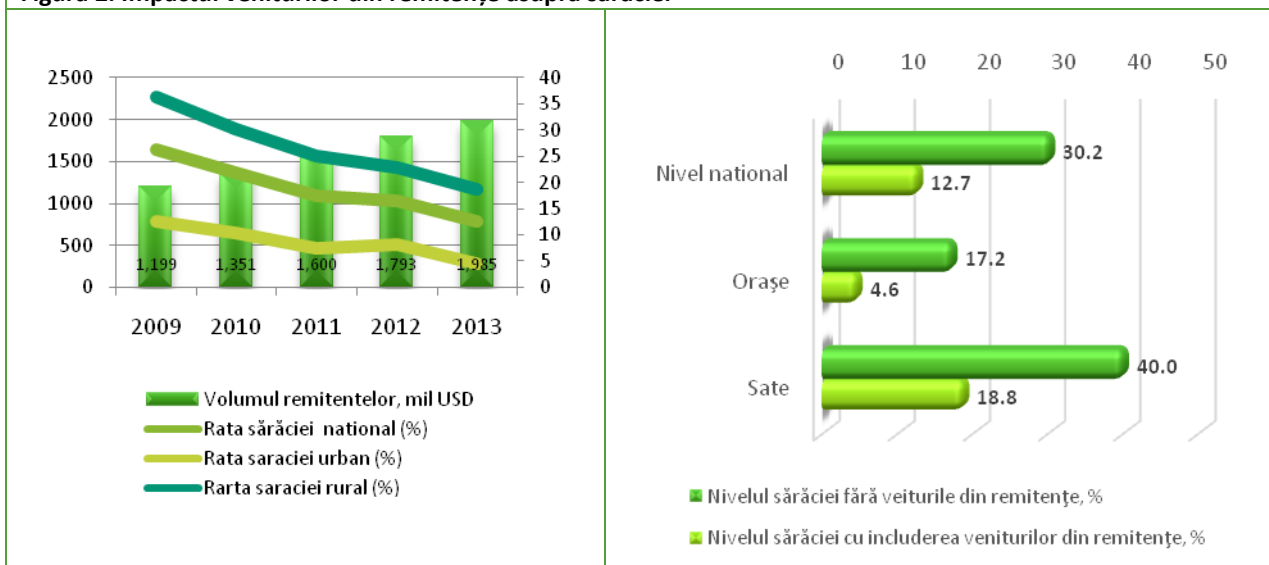
³**Pragul sărăciei extreme** reprezintă valoarea monetară a unui coș alimentar, definit în termeni de consum minim zilnic de calorii, egal cu 2.282 Kcal de membru al GC pe zi ajustat la adult echivalent

⁴**Profunzimea sărăciei** măsoară deficitul de resurse al populației sărace în raport cu pragul sărăciei. Deficitul de resurse al populației sărace se referă la suma necesară pentru ca fiecare individ sărac să ajungă la nivelul pragului de sărăcie. Acest indicator este folosit pentru stabilirea nivelului resurselor necesare reducerii sărăciei în cazul unui transfer monetar orientat în mod exclusiv săracilor.

28. Reducerea sărăciei în anul 2013 este generată, în primul rând, de înviorearea economiei naționale. După declinul economic înregistrat în 2012, în 2013 economia a înregistrat o creștere de circa 9.4%, reprezentând cea mai mare creștere economică din istoria țării. Evoluții pozitive au fost înregistrate în toate sectoarele economiei: agricultură, comerț, investiții, industrie etc. Totuși, principalul motor al creșterii a fost asigurat de sectorul agricol, unde valoarea adăugată s-a majorat cu 39 la sută. Evoluțiile înregistrate în acest sector au avut impact, în special, asupra bunăstării familiilor din mediul rural, unde activitățile agricole sunt predominante.

29. Veniturile remise de emigranții de peste hotare a constituit un alt factor important care a influențat reducerea ratelor de sărăcie. Dependența economiei Republicii Moldova de fluxurile transferurilor valutare provenite din activitatea cetățenilor de peste hotare rămâne a fi înaltă, ponderea acestora în PIB constituind circa 25%. Pe parcursul anului 2013 volumul remitențelor a crescut cu 10.7% față de anul precedent. Veniturile din remitențe au influențat semnificativ diminuarea ratelor de sărăcie, acestea alimentând consumul de bază al gospodăriilor și asigurând ieșirea din sărăcie. În anul 2013 transferurile bănești de peste hotare au redus rata sărăciei absolute de circa 2 ori și au scos din sărăcie peste 500 mii persoane. Analiza datelor demonstrează că dacă cetățenii nu ar fi beneficiat de venituri de peste hotare, rata sărăciei absolute la nivel național ar fi fost de 30.2%, față de cea înregistrată de 12.7%. Totodată, la sate s-ar fi constatat un nivel al sărăciei de 40%, comparativ cu rata existentă de 18.8%, iar la orașe nivelul sărăciei ar fi fost de 17.2%, comparativ cu nivelul actual de 4.6% (Figura 2). Astfel, bunăstarea cetățenilor din Republica Moldova este dependentă în mare măsură de transferurile emigranților de peste hotare.

Figura 2. Impactul veniturilor din remitențe asupra sărăciei

Sursa: Ministerul Economiei - în baza CBGC, Banca Națională a Moldovei

30. Un impact esențial asupra reducerii nivelului de sărăcie l-au avut prestațiile sociale alocate după o formulă care permite orientarea mult mai precisă a resurselor financiare spre persoanele sărace. Acestea sunt prestațiile pentru care se aplică mecanisme de determinare a eligibilității solicitantului prin testarea veniturilor. Doar în

cazul a 3 tipuri de prestații sînt aplicate astfel de mecanisme: ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului și ajutoarele materiale din cadrul Fondului Republican de Susținere Socială a Populației (FRSSP). Astfel, calculele realizate în baza CBGC au arătat că impactul acestor prestații sociale asupra sărăciei a constituit circa 2.3 puncte procentuale. Dacă nu ar fi existat aceste plăți, rata sărăciei la nivel național ar fi constituit 15%, comparativ cu cea reală de 12.7% (Figura 3). Aceste prestații sociale s-au dovedit a fi destul de eficiente: circa 82% din suma ajutorului social, 62% din suma ajutorului pentru perioada rece a anului și circa 53% din suma FRSSP au fost orientate spre cele mai sarace familii situate în chintila I și II (Boxa 1).

Figura 3. Impactul asistenței sociale bazată pe mecanisme de testare a veniturilor asupra sărăciei, 2013

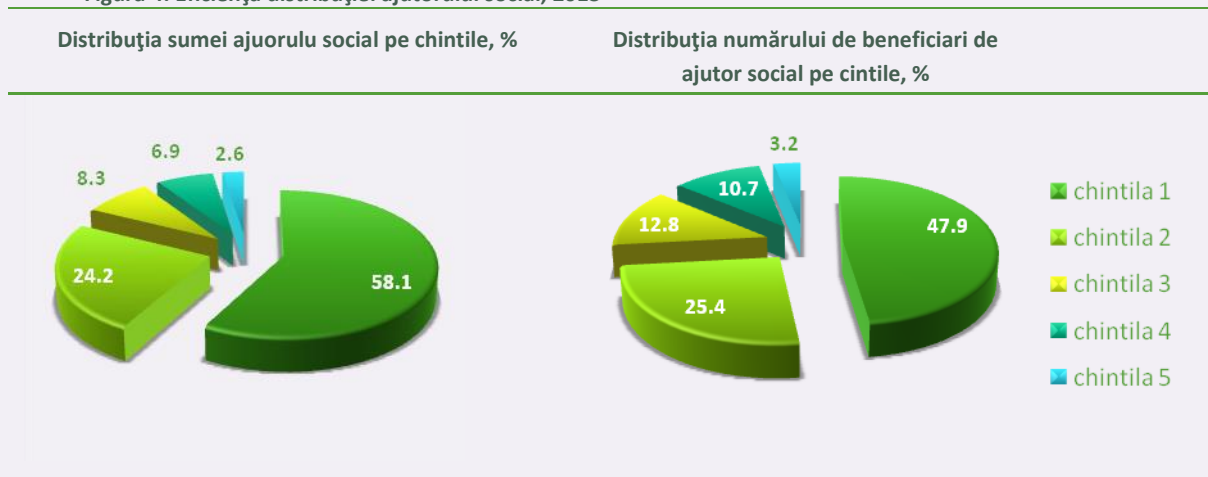
Sursa: Ministerul Economiei - în baza CBGC, Banca Națională a Moldovei

Boxa 1**NOTĂ DE POLITICI:****Politici de asistență socială – evaluarea eficienței și impactului asupra sărăciei**

30. Obiectivul principal al asistenței sociale constă în atenuarea sărăciei și promovarea incluziunii sociale a persoanelor nevoiașe, cu dizabilități, familiilor cu copii, persoanelor care se află în situație de risc etc. Doar pentru 3 tipuri de prestații de asigurări sociale sunt aplicate mecanisme de testare a veniturilor: ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului și ajutoarele materiale din cadrul Fondului Republican de Susținere Socială a Populației (FRSSP). Aceste mecanisme oferă posibilitatea orientării banilor publici spre populația cu venituri mici. Celelalte tipuri de prestații sunt acordate pe principiul apartenenței categoriale, iar caracterul plăților este de ordin recompensator⁵.

31. Ajutorul social este cea mai eficientă prestație socială pentru combaterea sărăciei. În anul 2013 circa 56 mii familii defavorizate au beneficiat de cel puțin o plată a prestației de ajutor social. Suma transferată spre aceste familii a constituit 238 mil. lei. Circa 55% din familiile beneficiare au avut în componență cel puțin un copil, 30% erau persoane solitare, iar jumătate au avut în componența lor cel puțin o persoană cu dizabilități. Ajutorul social este cea mai eficientă prestație socială. Conform datelor CBGC, în 2013 circa 82% din banii alocați pentru ajutorul social au ajuns la cele mai sărace familii, și circa 73% din beneficiarii de ajutor social se plasează în chintilele I și II⁶ (Figura 4). Plățile efectuate prin ajutorul social au redus nivelul sărăciei din țară aproape cu 2 puncte procentuale (Figura 3).

Figura 4. Eficiența distribuției ajutorului social, 2013

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

32. Cu toate că ajutorul social este orientat mai eficient comparativ cu alte plăți sociale, în sistem continuă să existe unele erori. Circa 26.7% din familiile beneficiare nu sunt

⁵Raport Social Anual 2013, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, pag. 74

⁶Populația săracă este cuprinsă integral în chintilele I și II, cheltuielile de consum ale acestora fiind mai mici decât valoarea pragului sărăciei

sărace și circa 17.8% din suma ajutorului social este direcționată spre populația cu venituri relativ mai mari (chintilele III-V), fiind utilizată ineficient (fig. 3). Totuși, în comparație cu anul 2012 s-a constatat o creștere a ponderii sumei alocate spre quintilele cele mai sărace (+1%), ceea ce denotă o tendință de creștere a eficienței utilizării banilor. Această tendință ar putea fi explicată de impactul modificărilor efectuate în 2013 în cadrul normativ, cum ar fi ajustarea caracteristicilor bunăstării familiei, punctajului aferent și pragului pentru evaluarea bunăstării familiei (testul PROXY). Un impact pozitiv asupra sistemului de ajutor social se anticipează a fi obținut de la introducerea din 1 septembrie 2013 a Sistemului Informațional Automatizat „Asistență Socială”, care conține aplicația „Ajutor Social”. Utilizarea tehnologiilor informatice și excluderea factorului uman din procesul de determinare a eligibilității solicitantului, din procesul de calculare a cuantumului ajutorului social sunt măsuri care vor conduce la eficientizarea sistemului de ajutor social. Totodată, aceste măsuri vor permite procesarea automatizată a unui număr mai mare de cereri, ceea ce va oferi posibilitatea includerii în sistem a unui număr mai mare de familii sărace, precum și utilizarea deplină a bugetului planificat (în 2013 doar 52% din bugetul planificat inițial⁷ a fost utilizat).

33. Bugetul alocat pentru ajutorul social este suficient pentru eradicarea completă a sărăciei din țară, însă actualmente acesta nu este orientat totalmente spre familiile sărace. Statul dispune de mijloace financiare pentru a combate sărăcia din societate. Comparând suma distribuită prin ajutorul social și suma necesară săracilor pentru a ieși din sărăcie (aliniatul 26, pag. 10), se constată că suma transferului de stat depășește suma necesară săracilor pentru a ieși din sărăcie. În 2013 suma anuală a ajutorului social transferată de stat familiilor vulnerabile a constituit 238 milioane lei, o sumă care depășește suma de 122 milioane lei necesară săracilor pentru a ieși din sărăcie. Astfel, statul este capabil să elimine sărăcia din țară, iar pentru aceasta este necesar de a continua măsurile de perfecționare a mecanismelor de evaluare a bunăstării familiilor în vederea excluderii erorilor de sistem și orientării mai eficiente a mijloacelor financiare ale statului direct către cei săraci.

34. Mărimea venitului lunar minim, garantat prin prestația de ajutor social, nu asigură ieșirea din sărăcia absolută, ci doar din sărăcia extremă. În 2013 venitul lunar minim garantat (VLMG) a fost stabilit la nivelul a 640 de lei pentru perioada ianuarie – octombrie și în mărime de 680 de lei începând cu 1 noiembrie. Această sumă depășește valoarea pragului sărăciei extreme cu circa 5% (647 lei comparativ cu 680 lei), însă este mai mică decât valoarea pragului sărăciei absolute cu 43% (1196 lei comparativ cu 680 lei). Astfel, prin ajutorul garantat de 680 lei, statul permite gospodăriilor sărace să-și asigure doar un minim necesar de produse alimentare⁸, dar nu și un venit minim adecvat care le-ar permite accesul la alte bunuri și servicii necesare unui nivel de trai decent⁹. Totodată, **utilizarea în politicile de asistență**

⁷Raport social anual 2013, Ministerul Muncii, Protecției Social și Familiei

⁸Valoarea monetară a unui coș alimentar (definit în termeni de consum minim zilnic de calorii egal cu 2.282 Kcal de membru al GC pe zi ajustat la adult echivalent), care permite ieșirea din sărăcia extremă, în 2013, a constituit 647 lei (valoarea pragului sărăciei extreme)

⁹Valoarea monetară a unui coș de consum care include produsele alimentare, bunuri nealimentare și servicii care permite ieșirea din sărăcie constituie în 2013 1196 lei (pragul sărăciei absolute).

socială a valorii de 680 lei drept valoarea venitului lunar minim garantat nu este suficient de argumentă, luînd în considerare faptul că doar 0.3% din populație realizează venituri mai mici decît această valoare. Pentru a asigura ieșirea din sărăcie a persoanelor vulnerabile, sunt necesare politici de ajustare a venitului minim garantat (VLMG) la cel puțin valoarea pragului sărăciei absolute (de exemplu, aprobarea unui mecanism de indexare anuală a VLMG pînă la atingerea nivelului pragului sărăciei absolute: creșterea anuală a VLMG – 60%, 70%, etc. din valoarea pragului sărăciei absolute).

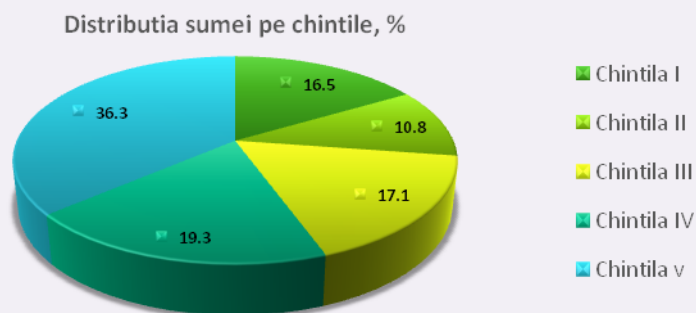
35. O componentă a ajutorului social cu impact semnificativ asupra sărăciei este ajutorul pentru perioada rece a anului. Această prestație socială are menirea de a susține familiile defavorizate și familiile cu venituri mici, în legătură cu costurile mari ale resurselor energetice în perioada rece a anului. În anul 2013 mijloacele distribuite prin această prestație au constituit 82.0 mil. lei, de care au beneficiat circa 116 mii familii unice. Ca și ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului reprezintă o plată socială eficientă, fiind orientată preponderent spre cei săraci. Circa 62% din suma alocată pentru acest ajutor este orientată spre persoanele sărace și circa 62% din beneficiari se regăsesc în chintilele I și II. Ajutorul pentru perioada rece a anului a redus rata sărăciei în medie cu 1 punct procentual (Figura 3).

36. Mai mult de jumătate din ajutoarele materiale acordate prin intermediul Fondului Republican de Susuținere Socială a Populației (FRSSP) sunt orientate spre populația săracă, însă comparativ cu ajutorul social și cel pentru perioada rece a anului aceste plăți sunt orientate mai puțin eficient. În anul 2013 mijloacele Fondului Republican au constituit 107.9 mil. lei și au fost utilizate pentru acordarea a 212631 ajutoare materiale. Circa 53% din banii alocați prin intermediul FRSSP au ajuns la familiile sărace, fiind acordate preponderent în cazul apariției unor situații excepționale (decesul rudelor peste hotare, necesitatea finanțării unor tratamente costisitoare, incendii, inundații, etc.). O parte din aceste plăți se acordă după principiul vulnerabilității, iar altă parte este acordată după apartenența categorială (participanții la conflictul armat din Transnistria, veteranii războiului din Afganistan, foștilor deportați și deținuți politici, etc.). Din această cauză impactul acestor plăți asupra nivelului de sărăcie în țară este unul minor. Acestea au redus ratele naționale de sărăcie doar cu 0.1 puncte procentuale (Figura 3).

37. Celelalte plăți din sistemul de asistență socială nu sunt orientate eficient spre populația săracă. Scurgerile și inechitatea în unele programe de asistență socială sunt relativ mari. Excluzînd din analiză plățile pentru care sunt aplicate mecanisme de testare a veniturilor¹⁰, datele arată că în medie doar circa 30% din beneficiile de asistență socială ajung la cei săraci, și peste o jumătate din fonduri se scurg către cele mai înstărite chintile (IV și V), iar impactul acestor plăți asupra sărăciei este practic nul.

¹⁰ Ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului, ajutoarele din FRSSP

Figura 5. Eficiența distribuirii asistenței sociale pentru programele care nu aplică mecanisme de testare a veniturilor, 2013

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

38. În Republica Moldova nu există un sistem aprobat oficial de indicatori pentru măsurarea excluziunii sociale, precum și o viziune integrată privind combaterea acestui fenomen. După cum s-a menționat mai sus, obiectivul primordial al asistenței sociale constă în promovarea incluziunii sociale și reducerea excluziunii persoanelor defavorizate. Cu toate acestea, în Republica Moldova nu există un set de indicatori de măsurare a excluziunii sociale, dar și o viziune integrată privind combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, ceea ce nu permite implementarea eficientă a politicilor orientate spre atenuarea acestui fenomen. Conceptul de excluziune socială este diferit de cel al sărăciei, este unul mai comprehensiv și include nu doar lipsa resurselor materiale, ci și incapacitatea de a participa activ la viața economică, socială, politică și culturală a societății. Pentru a lupta cu fenomenul excluziunii sociale sunt necesare date pentru măsurarea acestuia, crearea unui sistem de monitorizare și elaborarea unor politici integrate de promovare a incluziunii sociale, astfel încât să se asigure alinierea la standardele internaționale în ceea ce privește cadrul strategic, mecanismele de măsurare și de implementare a unor politici eficiente de incluziune socială a persoanelor care se confruntă cu dificultăți.

Realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în domeniul sărăciei

31. Prin semnarea Declarației Mileniului din anul 2000, Republica Moldova și-a luat angajamentul de a reduce pînă la finele anului 2015 sărăcia și foamei. În acest sens, Guvernul și-a propus realizarea următoarelor obiective:

▶ Ținta 1:

- Reducerea ratei populației cu un consum sub 4,3 dolari pe zi pe persoană de la 34,5% în 2006 pînă la 29% în 2010 și pînă la 23% în 2015

▶ Ținta 2:

- Micșorarea ponderii populației sub pragul absolut al sărăciei de la 30,2% în 2006 pînă la 25% în 2010 și pînă la 20% în 2015.

▶ Ținta 3:

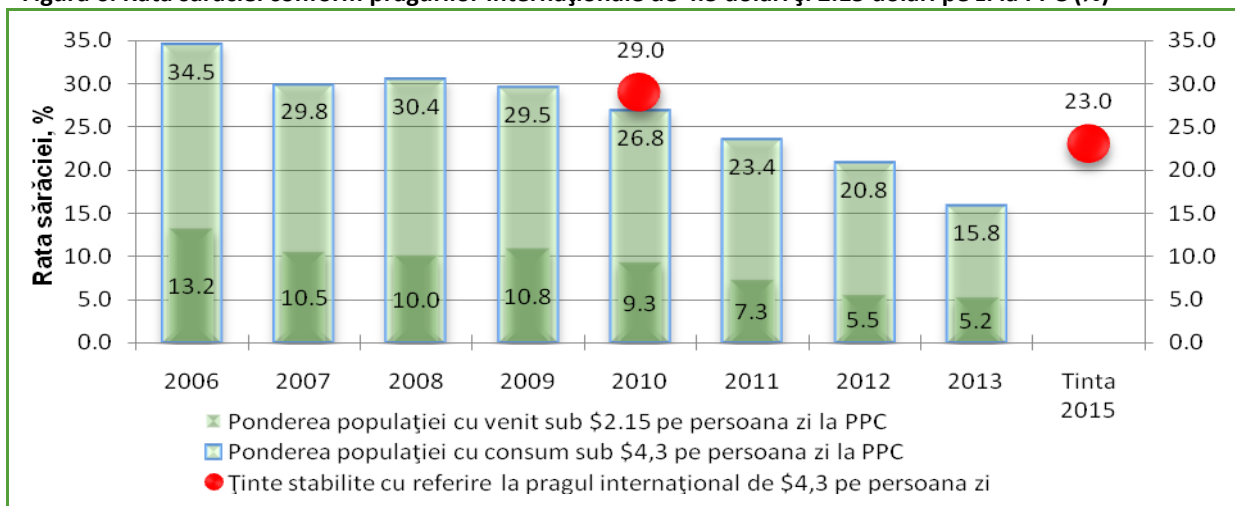
- Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4,5% în 2006 pînă la 4% în 2010 și pînă la 3,5% în 2015.

32. Ținta 1: Reducerea ratei populației cu un consum sub 4.3 dolari pe zi pe persoană de la 34.5% în 2006 pînă la 29% în 2010 și pînă la 23% în 2015

Republica Moldova a reușit să atingă ținta finală stabilită pentru 2015 încă din 2012, iar în 2013 a avansat și mai mult în ceea ce privește reducerea sărăciei conform pragului internațional de 4.3 dolari. Incidența sărăciei la pragul internațional de 4.3 dolari pe zi a scăzut de la 34.5% în 2006 pînă la 20.8% în 2012 și pînă la 15.8% în 2013, fiind depășită ținta finală pentru 2015 de 23.0% (Figura 6).

Boxa 2: Pînă în 2006 drept indicator internațional de monitorizare a sărăciei în Republica Moldova a fost utilizat „ponderea persoanelor cu venit sub 2.15 USD pe zi la PPC”. În 2006 acest indicator constituia 13.2%, diminuînd în 2012 pînă la 5.5%. Odată cu revizuirea țăintelor ODM, s-a decis trecerea la un standard mai înalt de măsurare a sărăciei – pragul internațional al sărăciei de 4.3 dolari pe zi/persoană la PPC și utilizarea consumului în locul venitului pentru aprecierea bunăstării populației, dat fiind că cheltuielile de consum constituie un indicator mai precis pentru Republica Moldova.

Figura 6. Rata sărăciei conform pragurilor internaționale de 4.3 dolari și 2.15 dolari pe zi la PPC (%)

Sursa: Ministerul Economiei în baza CBGC

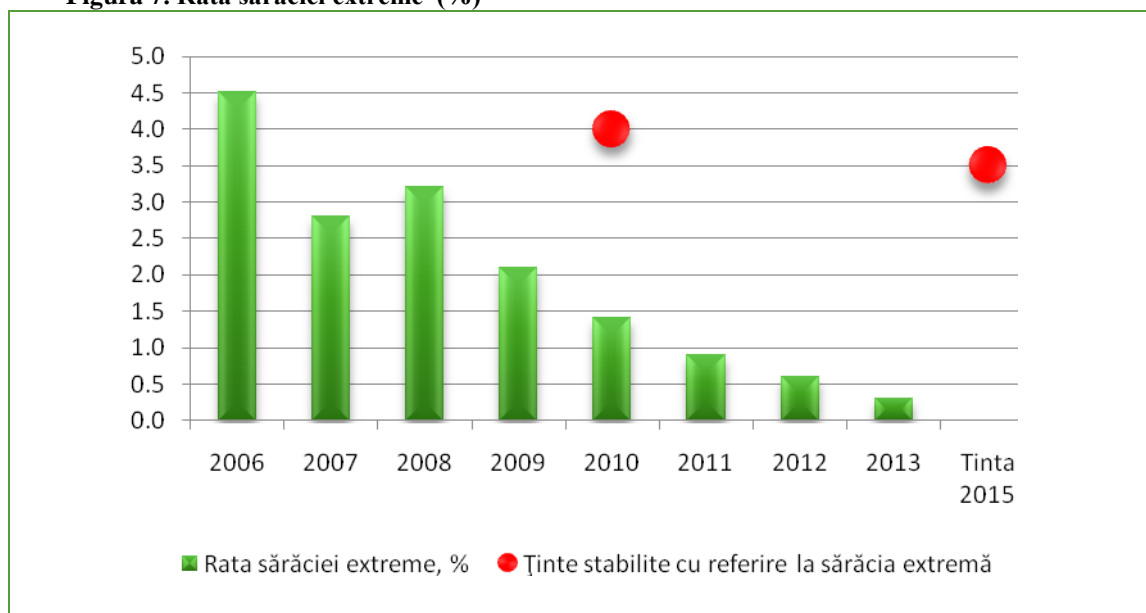
33. Ținta 2: Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei absolute de la 30.2% în 2006 pînă la 25% în 2010 și pînă la 20% în 2015.

Cu mult înainte de termen, a fost atinsă și ținta care se referă la populația aflată sub pragul național al sărăciei absolute. Acest indicator a scăzut de la 30.2% în anul 2006 la 21.9% în anul 2010, iar în 2013 indicatorul a atins 12.7%.

34. Ținta 3: Micșorarea ponderii populației sub pragul sărăciei extreme de la 4.5% în 2006 pînă la 4% în 2010 și pînă la 3.5% în 2015.

Țara a atins un progres impresionant și în combaterea sărăciei extreme, incidența căreia a scăzut pînă la 0.3% în anul 2013. Comparînd nivelul sărăciei extreme cu țintele prestabilite pentru anul 2010 și 2015 se poate concluziona că ambele ținte au fost deja atinse (Figura 7). În acest context, e important de a nu permite evoluția ascendentă a acestui indicator și a tinde spre eradicarea completă a sărăciei extreme și a foamei.

Figura 7. Rata sărăciei extreme (%)

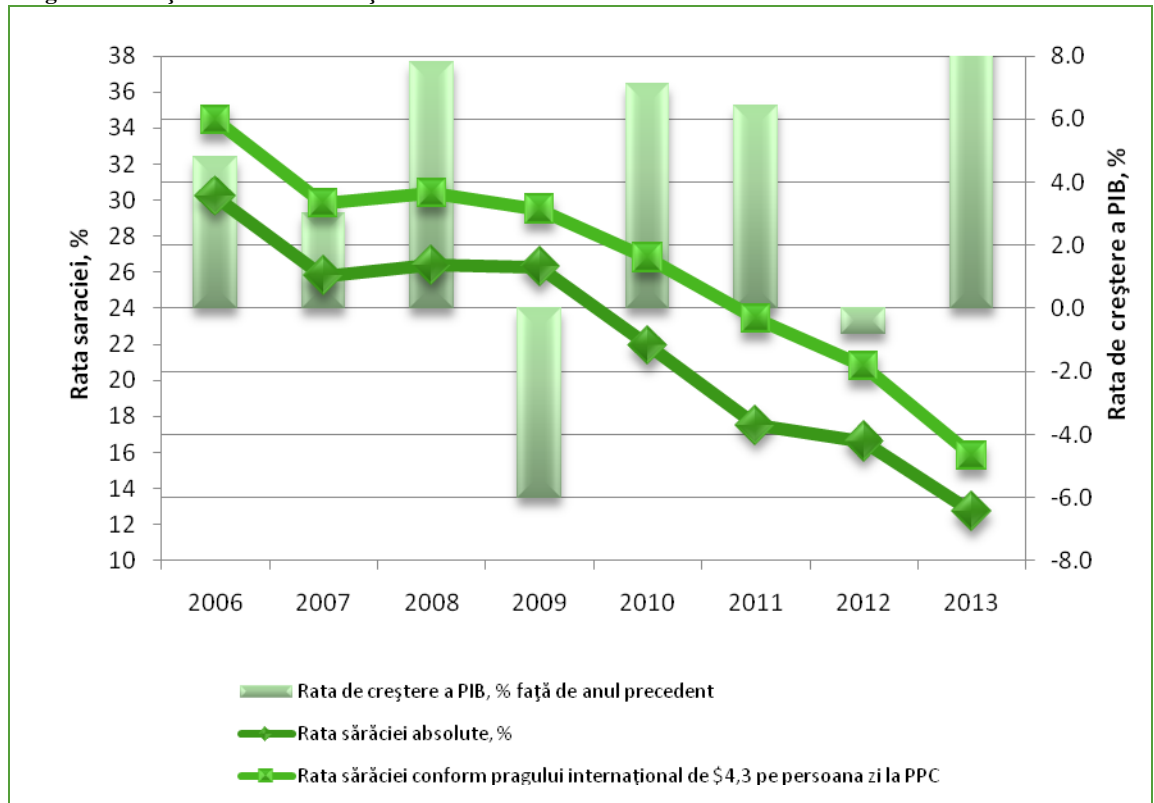
Sursa: Biroul Național de Statistică

35. Toate țintele stabilite în Obiectivul nr. 1 în domeniul reducerii sărăciei și foamei au fost depășite. Datorită acestui fapt este necesară o revizuire completă a țintelor și indicatorilor care vor fi asumați de Republica Moldova pentru următorii ani. La nivel național, este importantă stabilirea unor ținte mai ambițioase de viitor, în vederea alinierii standardelor de viață naționale la cele europene. Este necesară o abordare mai complexă la stabilirea țintelor și indicatorilor pentru obiectivul de reducere a sărăciei, care trebuie să cuprindă nu doar aspectul material al bunăstării populației (sărăcia monetară), dar și de aspecte ale incluziunii sociale: accesul la viața economică, socială, culturală, etc. Totodată, este importantă implicarea activă a tuturor factorilor de decizie și societății în stabilirea țintelor și setului de indicatori internaționali, în contextul elaborării Obiectivelor Dezvoltării Sustenabile pînă în anul 2030.

Creșterea economică și sărăcia

36. Creșterea economică reprezintă o condiție indispensabilă pentru majorarea standardelor de viață și reducerea sărăciei. În anul 2013 PIB a crescut cu 9.4%, iar nivelul sărăciei s-a redus de la 16.6% în 2012 pînă la 12.7%.

Figura 8. Creșterea economică și nivelul sărăciei

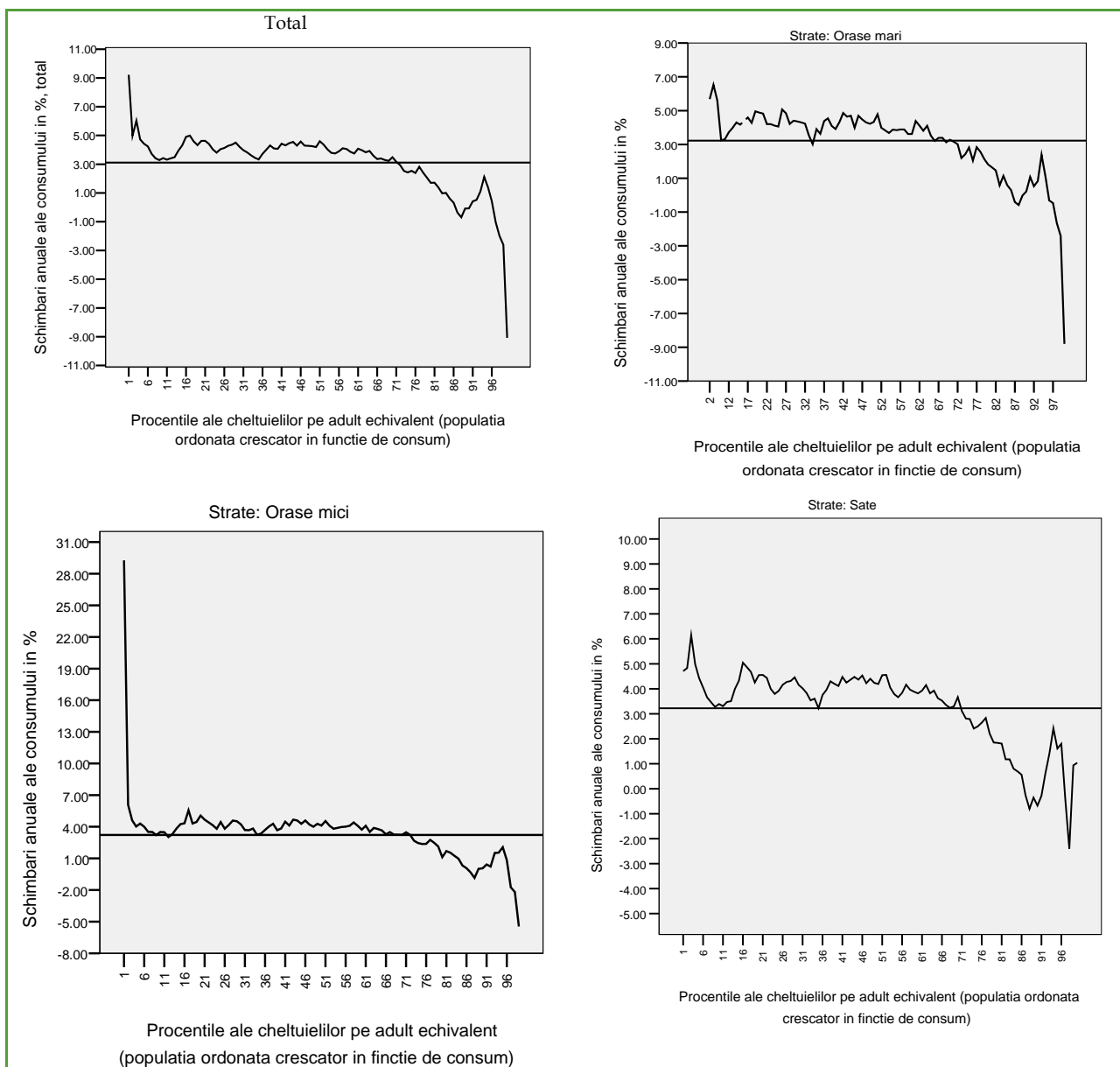

Sursa: BNS, CBGC

- 37. În perioada 2012-2013 ratele sărăciei au scăzut în medie cu 3.9 puncte procentuale, scădere care poate fi datorată atât creșterii consumului, cât și scăderii inegalității.** Gradul de influență a creșterii/descreșterii economice asupra nivelului de sărăcie se apreciază prin determinarea influenței creșterii consumului mediu (componentă a creșterii economice) și influenței redistribuirii (inegalitate) consumului asupra ratelor de sărăcie.
- 38.** Analiza distribuției beneficiilor creșterii economice se realizează prin utilizarea curbelor de incidență. Curbele de incidență reprezintă rata de creștere a consumului, cumulată pe întreaga perioadă, pe axa verticală, și populația, ordonată crescător în funcție de consum, pe axa orizontală. Totodată, curbele incidenței creșterii permit de a analiza care categorii de populație au câștigat/pierdut ca urmare a creșterii economice pe parcursul perioadei analizate. O curbă de incidență descendentă arată că persoanele din categoriile sărace ale populației beneficiază mai mult de pe urma creșterii sau pierd mai puțin de pe urma scăderii economiei. O curbă ascendentă arată contrariul. Valorile mai mari de „zero” indică că gospodăriile dintr-o anumită percentilă au înregistrat o creștere a consumului, iar valorile mai mici de „zero” indică o reducere a consumului

gospodăriilor casnice în perioada respectivă. Figura 9 prezintă curbele incidenței creșterii la nivel național și pe medii de reședință pentru perioada 2013 față de 2012.

Figura 9. Incidența creșterii reale 2012-2013

Sursa: Ministerul Economiei în baza datelor CBGC

39. În perioada anului 2013 consumul mediu cumulat a crescut cu circa 3%, iar de creșterea economică au beneficiat mai mult cei săraci. Analiza impactului creșterii economice arată că pentru 90% din populație consumul mediu a crescut. Cel mai mult au crescut cheltuielile de consum pentru primele 10 percentile¹¹ (cei mai săraci), care au înregistrat o creștere de peste 9%. Totodată, cheltuielile de consum ale gospodăriilor mai bogate au marcat o creștere mai moderată, iar pentru populația situată în ultimele 10 percentile consumul a fost în scădere, ceea ce a influențat scăderea inegalității în țară. Prin urmare, reducerea sărăciei din anul 2013 se datorează atât creșterii consumului populației, cât și redistribuirii consumului spre categoriile mai sărace ale populației, iar beneficiile creșterii economice au fost simțite de majoritatea populației.

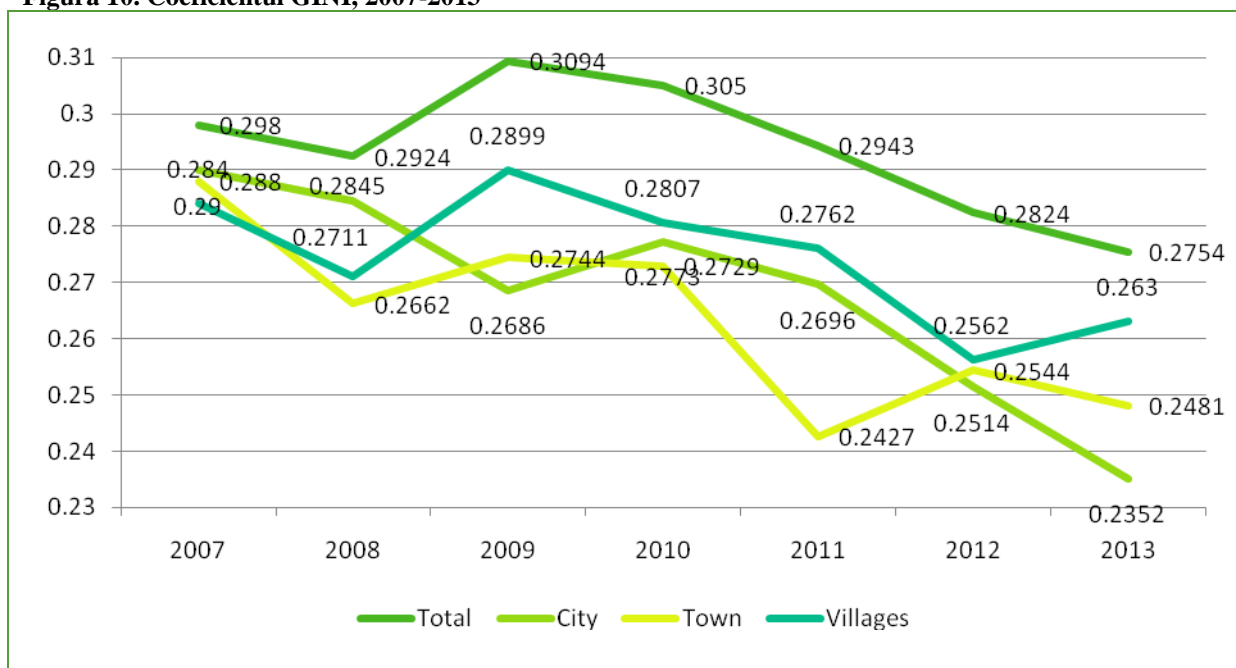
¹¹Percentilă - a suta parte din populație

40. Analiza distribuției consumului după mediile de reședință denotă că, în general, creșterea economică a influențat diminuarea sărăciei atât în mediul urban, cât și în cel rural. Reieșind din traiectoria curbelor de incidență a creșterii, se constată că impactul creșterii economice asupra sărăciei a fost unul esențial. În orașele mari cei mai săraci cetățeni (percentilele 1-7) și-au crescut consumul pînă la 7%, iar în orașele mici chiar pînă la 28%. Pentru populația cu un nivel de trai mediu (percentilele 11-70) din mediul urban s-a înregistrat o creștere medie a consumului cu circa 3%, iar pentru populația cu un nivel înalt de trai (ultimele percentile) creșterea consumului a fost mai moderată. În mediul rural cei mai săraci și-au crescut consumul cu circa 6%, iar unii din cei mai înstăriți și-au redus consumul pînă la 3%. În general, populația din localitățile rurale și-a permis o creștere a cheltuielilor de consum în medie cu 3%, care a constituit factorul esențial de reducere a sărăciei la sate.

Dinamica inegalității

41. În anul 2013 nivelul inegalității în Republica Moldova a continuat să scadă, concomitent cu reducerea ratelor de sărăcie. Conform coeficientului Gini, nivelul inegalității a diminuat de la 0.2824 în 2012 pînă la 0.2754 în 2013. Totuși, nivelul inegalității diferă de la o regiune la alta. Analiza datelor pe medii de reședință arată că inegalitatea în 2013 a scăzut doar în mediul urban. Cel mai echitabil este distribuit consumul în orașele mari, iar cel mai inequitabil – în mediul rural, unde s-a înregistrat cel mai înalt coeficient Gini.

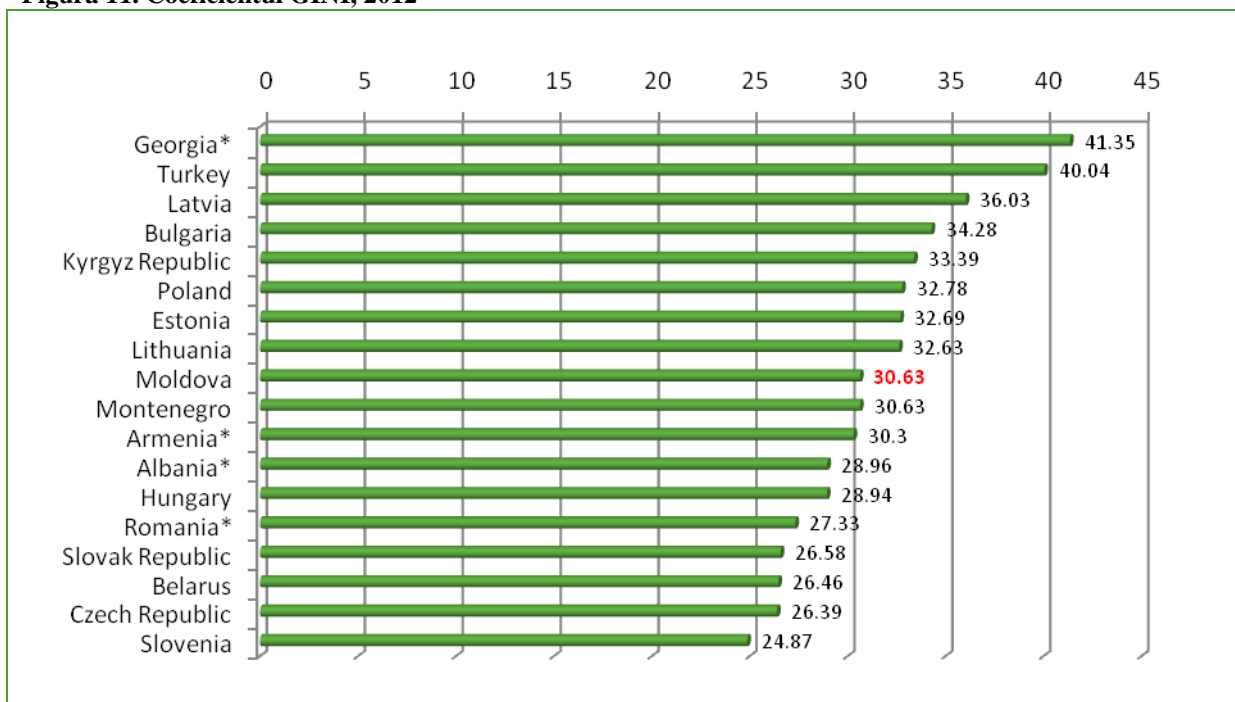
Figura 10. Coeficientul GINI, 2007-2013¹²

Sursa: Ministerul Economiei în baza datelor CBGC

42. Republica Moldova are un nivel mediu al inegalității în comparație cu țările din regiune. Comparînd nivelul inegalității cu inegalitatea în alte țări, se constată că Republica Moldova se poziționează la mijlocul listei țărilor analizate (Figura 11). Astfel, Moldova are un nivel al inegalității aproape identic cu cel din Armenia și Montenegro, fiind surclasată de Albania, Ungaria, România. Totodată, Republica Moldova are un nivel mai redus al inegalității în comparație cu Lituania, Letonia, Estonia, Bulgaria, Georgia.

¹²Datele pentru țările cu asterisc (*) se referă la anul 2011

Figura 11. Coeficientul GINI, 2012¹³

Sursa: Banca Mondială <http://databank.worldbank.org/Data/Views/Reports/TableView.aspx>

43. Alți indicatori, de asemenea, indică scăderea inegalității în țară. Distribuția cheltuielilor de consum pe chintile arată o diminuare a diferenței dintre cheltuielile medii a celor săraci și bogați. Dacă în 2012 ponderea cheltuielilor celor mai sărace 20% din populație era de 8.9%, în 2013 această pondere a crescut la 9.7% (Tabelul 3). Totodată, indicatorul distribuția 90/10 a mediei cheltuielilor de consum relatează că cheltuielile medii ale celor mai sărace 10% din populație sînt de circa 5.1 ori mai mici decît ale celor mai înstărite 10% din populație. Diferența respectivă s-a micșorat în comparație cu anul trecut, fapt ce semnifică reducerea decalajului de venituri dintre cei bogați și cei săraci.

Tabelul 3. Distribuția cheltuielilor de consum în anii 2006 – 2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ponderea cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) pe adult echivalent, %:								
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100
Chintila I	8.2	8.1	8.3	7.9	8.1	8.7	8.9	9.7
Chintila II	12.8	12.9	13.5	13.1	13.0	12.8	13.0	14.3
Chintila III	17.1	16.7	16.7	16.9	16.6	17.1	17.2	18.4
Chintila IV	22.8	22.1	21.7	22.5	21.7	21.5	21.4	22.1
Chintila V	39.1	40.1	39.8	39.6	40.5	39.9	39.5	35.5
Distribuția 90/10, media cheltuielilor de consum pe adult echivalent	7.01	6.73	6.19	6.51	6.29	5.79	5.29	5.11

Sursa: ME, în baza datelor CBGC

¹³Datele pentru țările cu asterisc (*) se referă la anul 2011

Veniturile și cheltuielile de consum ale populației

➤ *Evoluția veniturilor populației*

44. În anul 2013 venitul mediu pe cap de locuitor a fost în creștere. Venitul disponibil mediu lunar pe cap de locuitor în anul 2013 a constituit 1681.4 lei, fiind în creștere cu 6.5% în comparație cu 2012. Această creștere a fost cauzată de creșterea veniturilor obținute din toate sursele: activități agricole, activități salariale, activități de antreprenariat, prestații sociale, remitențe.

Tabelul 4. Structura veniturilor disponibile pe medii și chintile, 2013

	Total	Mediu de reședință		Chintile				
		Urban	Rural	I	II	III	IV	V
Venituri disponibile (medii lunare pe o persoană, lei)	1681.4	2046.3	1406.1	917.9	1218.2	1479.1	1872.3	2919.6
<i>inclusiv în % pe surse:</i>								
Activitatea salariată	41.6	53.8	28.3	32.1	32.9	34.6	48.7	47.3
Activitatea individuală agricolă	9.1	1.1	17.8	19.8	15.7	11.0	7.0	3.3
Activitatea individuală non-agricolă	6.9	7.6	6.1	4.3	6.6	7.0	7.2	7.5
Venit din proprietate	0.2	0.3	0.1	0.0	0.0	0.2	0.1	0.4
Prestații sociale	19.9	18.6	21.3	25.7	26.4	25.4	20.0	12.5
pensii	16.8	15.9	17.8	18.4	23.0	22.7	17.7	10.2
indemnizații pentru copii	0.8	0.9	0.7	1.4	1.0	0.6	0.7	0.7
ajutor social	0.6	0.1	1.0	3.0	0.9	0.3	0.2	0.0
Alte venituri	22.3	18.7	26.3	18.1	18.4	21.8	17.0	29.0
din care transferuri din afara țării	17.3	12.3	22.9	13.6	13.9	17.8	12.8	22.5

Sursa: BNS

45. Există diferențe esențiale în structura veniturilor populației bogate și celei sărace.

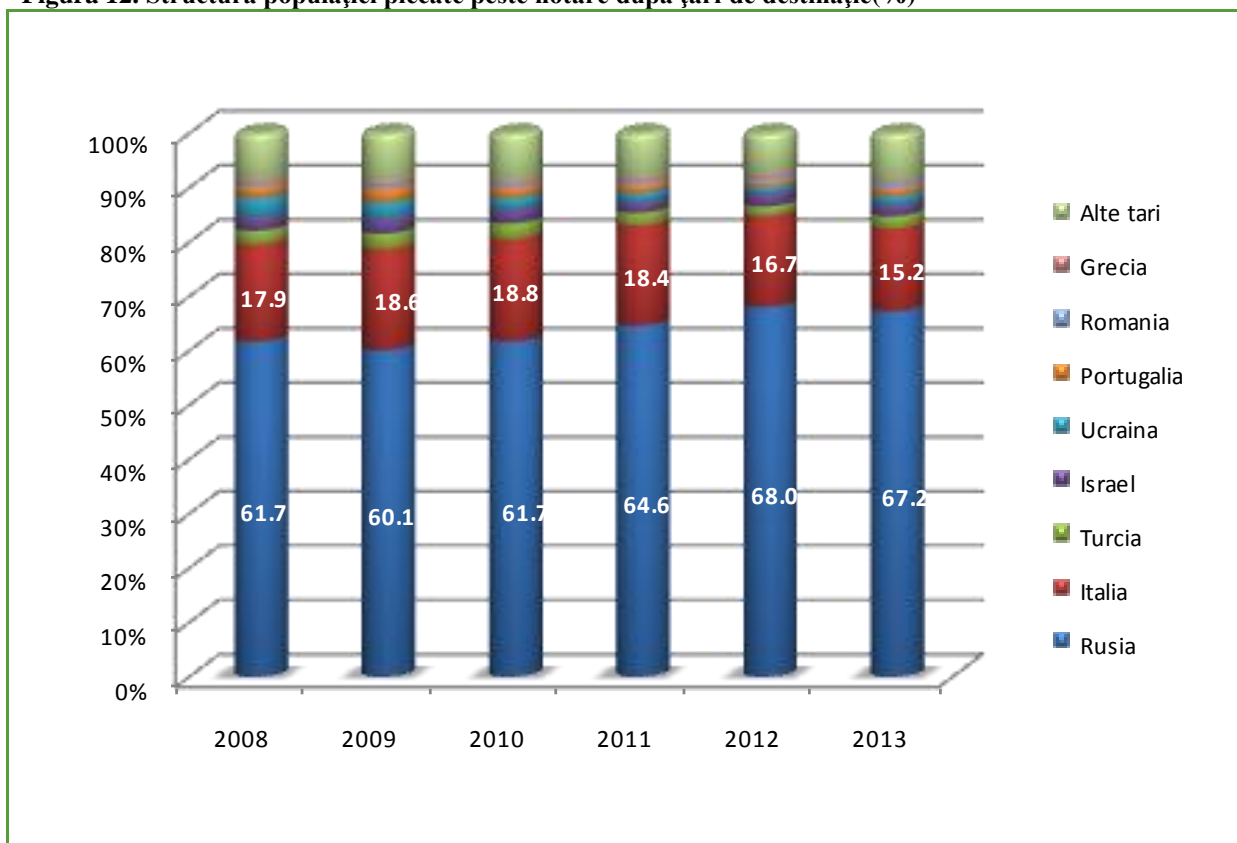
Cei mai înstăriți au avut un venit mediu per capita de 3 ori mai mare decât cei săraci. Populația cea mai puțin asigurată din chintila I a realizat venituri în sumă de 918 lei, ceea ce reprezintă circa 55% din media pe țară, pe când populația din chintila superioară – de 2920 lei, care depășesc cu 73% veniturile medii pe țară (Tabelul 4). În comparație cu anul precedent inegalitatea în dependență de venituri a fost în scădere. Pe lângă veniturile din salariu, în structura veniturilor populației sărace (chintila I și II) predomină veniturile obținute din agricultură (19.8%) și din prestații sociale (25.7%), pe când ponderea acestora în veniturile populației bogate (chintila IV și V) este neînsemnată (3.3% și respectiv 12.5%). Cel mai mic salariu este obținut în sectorul agricol și constituie doar 66% din valoarea salariului mediu pe economie. Pentru a asigura bunăstarea populației sunt necesare măsuri de reformare a sectorului agricol, creșterea mărimii prestațiilor sociale, astfel încât veniturile obținute din aceste domenii să asigure ieșirea din sărăcie. Pe de altă parte ponderea veniturilor obținute din activitatea non-agricolă (antreprenorială) pentru categoriile înstărite ale populației este de circa 2 ori mai mare decât pentru categoriile sărace. Acest fapt accentuează necesitatea stimulării activităților antreprenoriale care asigură un nivel de trai decent.

- 46. Cetățenii din mediul urban dispun de venituri de 1.5 ori mai mari decât locuitorii din sate.** În orașe venitul disponibil pe cap de locuitor a constituit 2046 lei, pe când la sate – doar 1406 lei. Astfel, veniturile populației din mediul urban sînt în medie cu 640 lei mai mari decât veniturile populației rurale. Totodată, populația din mediul urban dispune de venituri preponderent din salarii (54%) și prestații sociale (19%), iar pentru populația din mediul rural veniturile salariale constituie doar 28.3%, ceea ce vorbește despre lipsa locurilor de muncă în localitățile rurale și despre salariile mici plătite. Celelalte venituri sînt formate din prestații sociale (21%), transferuri de peste hotare (23%) și activități individuale agricole (17.8%).
- 47. De asemenea, există discrepanțe între nivelul veniturilor obținute de populație în dependență de zona de dezvoltare.** Cele mai mari venituri sunt obținute în municipiul Chișinău – în medie circa 2321 lei, iar cele mai mici – în zona de dezvoltare Sud, circa 1419 lei. În zona Centru nivelul mediu al veniturilor a fost de 1438 lei, iar în zona de Nord – de 1573 lei.
- 48. Veniturile obținute din salariu continuă să rămînă sursa principală de venit pentru cetățeni.** Circa 42% din veniturile totale la nivel național o reprezintă veniturile obținute din salariu, iar bunăstarea cetățenilor este dependentă de existența locurilor de muncă și de nivelul salariului în economie. Conform datelor BNS, câștigul salarial mediu din economia națională în anul 2013 a constituit 3765.1 lei și s-a mărit față de anul 2012 cu 3.5% în termeni reali (ajustat la indicele prețurilor de consum).
- 49. Datele arată o creștere a veniturilor obținute de populație din prestațiile sociale.** Această creștere a cauzat micșorarea ratelor de sărăcie a pensionarilor, a familiilor cu copii, precum și a altor familii care primesc plăți sociale din partea statului. Circa 18% din veniturile celor săraci sînt obținute din pensii. Pe parcursul anului 2013, mărimea medie a pensiei lunare a crescut cu 10.6%, constituind 1049.92 lei. Cu toate acestea, pensionarii rămîn a fi una din categoriile vulnerabile ale societății. Circa 35% din totalul persoanelor sărace sunt reprezentați de pensionari. Vulnerabilitatea acestei categorii de populație este deteminată de mărimea mică a pensiei. Mărimea actuală a pensiei medii pentru limita de vîrstă nu permite depășirea pragului de sărăcie (1196 lei), fapt ce a cauzat plasarea unor persoane cu o vîrstă înaintată sub limita sărăciei. Totodată, în anul 2013 quantumul pensiei medii pentru limită de vîrstă a constituit doar 79.1% din minimul de existență pentru pensionari. Rata de înlocuire sau, altfel spus, raportul dintre pensia medie pentru limită de vîrstă și salariul mediu înregistrat în economie reprezintă doar 27.9%, pe cînd Codul european de securitate socială stabilește valoarea recomandată de 40%. Analiza datelor internaționale demonstrează faptul că, în rîndul țărilor CSI¹⁴ doar în Republica Moldova mărimea medie a pensiei pentru limita de vîrstă este mai mică decât valoarea minimului de existență.

¹⁴ Au fost analizate datele pentru țările Azerbaijan, Belorusi, Kazahstan, Kîrgîstan, Molodva, Russia și Ucraina. Sursa: Comitetul independent pentru statistică al țărilor CSI, (Buletinul statistic „Statistica CSI”)

50. Bunăstarea cetățenilor din Republica Moldova este dependentă într-o măsură mare de veniturile din remitențe. Acestea alcătuiesc circa 17 la sută din veniturile disponibile lunare per persoană, iar dacă aceste venituri nu ar fi existat nivelul sărăciei în țară s-ar fi ridicat la 30%. Pe parcursul anului 2013 volumul remitențelor a crescut cu 10.7% față de anul precedent. Gospodăriile casnice din mediul rural depind într-o măsură mai mare de remitențe, ponderea acestora în structura veniturilor constituind 23%. În zonele urbane, ponderea veniturilor de peste hotare alcătuiește 12%. În 2013 direcțiile prioritare de emigrare au fost Rusia (67%) și Italia (15%) (Figura 12). În comparație cu 2012, se constată unele schimbări în structura migrantilor spre direcțiile principale: se observă o micșorare a ponderii migrantilor plecați și spre Rusia și spre Italia. Această tendință a fost provocată de situația geo-politică din regiune, dar și de criza economică înregistrată în aceste regiuni. Restricționarea condițiilor pentru imigranți de către autoritățile țărilor respective ar putea avea impact major asupra sărăciei din țară. De aceea, încheierea de urgență a acordurilor bilaterale privind protejarea drepturilor muncitorilor moldoveni aflați în străinătate este imperativă.

Figura 12. Structura populației plecate peste hotare după țări de destinație(%)

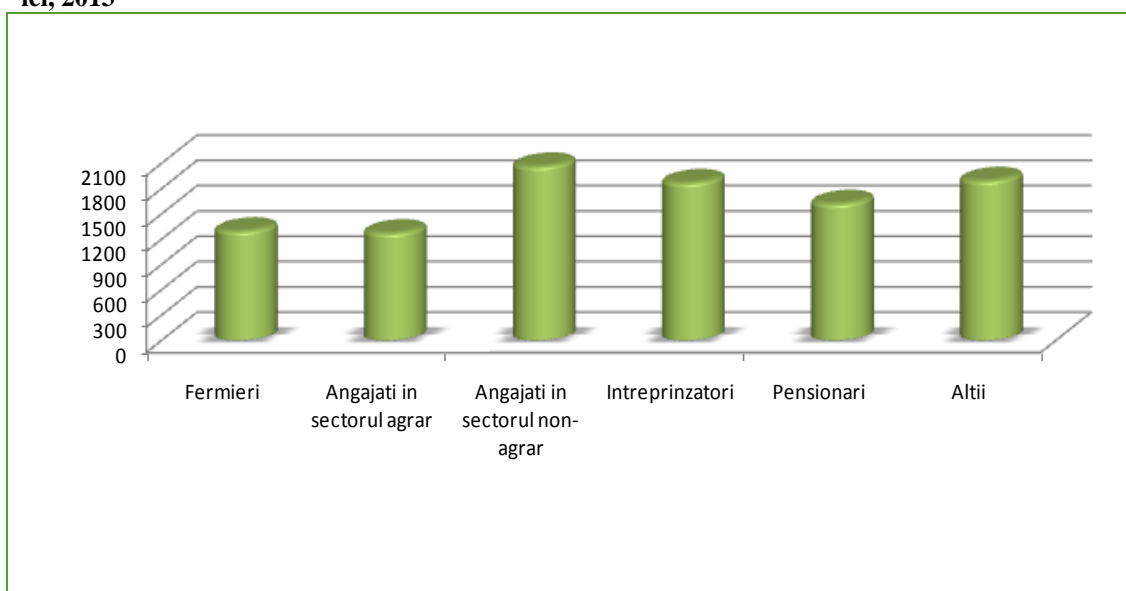

Sursa: BNS, Ancheta forței de muncă, <http://statbank.statistica.md/>

➤ *Evoluția cheltuielilor de consum ale populației*

- 51. Creșterea veniturilor a cauzat majorarea nivelului cheltuielilor de consum.** Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în 2013 au crescut cu circa 6.2%, constituind circa 1775.8 lei, continuând să existe diferențe între nivelul cheltuielilor populației de la orașe și sate. Cheltuielile medii lunare de consum în mediu rural sunt cu 607 lei mai mici decât în mediul urban. Astfel, o persoană de la sate realizează în mediu pe lună cheltuieli de circa 1514.6 lei, pe când în mediul urban – de 2121.9 lei. Această discrepanță este cauzată de nivelul mai mic al veniturilor cetățenilor de la sate, comparativ cu cei de la orașe.
- 52. Discrepanțe au fost constatate între nivelul cheltuielilor de consum în dependență de zona de amplasare.** O persoană care locuiește în municipiul Chișinău cheltuie în mediu pe lună circa 2402 lei, în zona de Nord și Centru – 1604 lei, iar în zona de Sud – 1522 lei. Aceste decalaje sunt cauzate de nivelul de dezvoltare diferit: oportunități de angajare, specificul activităților desfășurate, nivelul câștigurilor salariale, structura demografică a populației.
- 53. Angajații în sectorul non-agrar și întreprinzătorii înregistrează cel mai înalt nivel al cheltuielilor de consum.** Astfel, cheltuielile de consum medii lunare pe o persoană-întreprinzător constituie circa 1867 lei, iar pentru cei angajați în sectorul non-agricol 2063 lei. Totodată, fermierii și angajații în sectorul agricol își permit să realizeze cheltuieli medii lunare de 1294 lei și, respectiv, 1270 lei pe persoană sau de circa 1.6 ori mai mici. Aceste cifre indică asupra celor mai avantajoase domenii de activitate care asigură un nivel de trai decent.

Figura 13. Nivelul cheltuielilor de consum în funcție de statutul socio-economic al gospodăriei, lei, 2013

Sursa: BNS

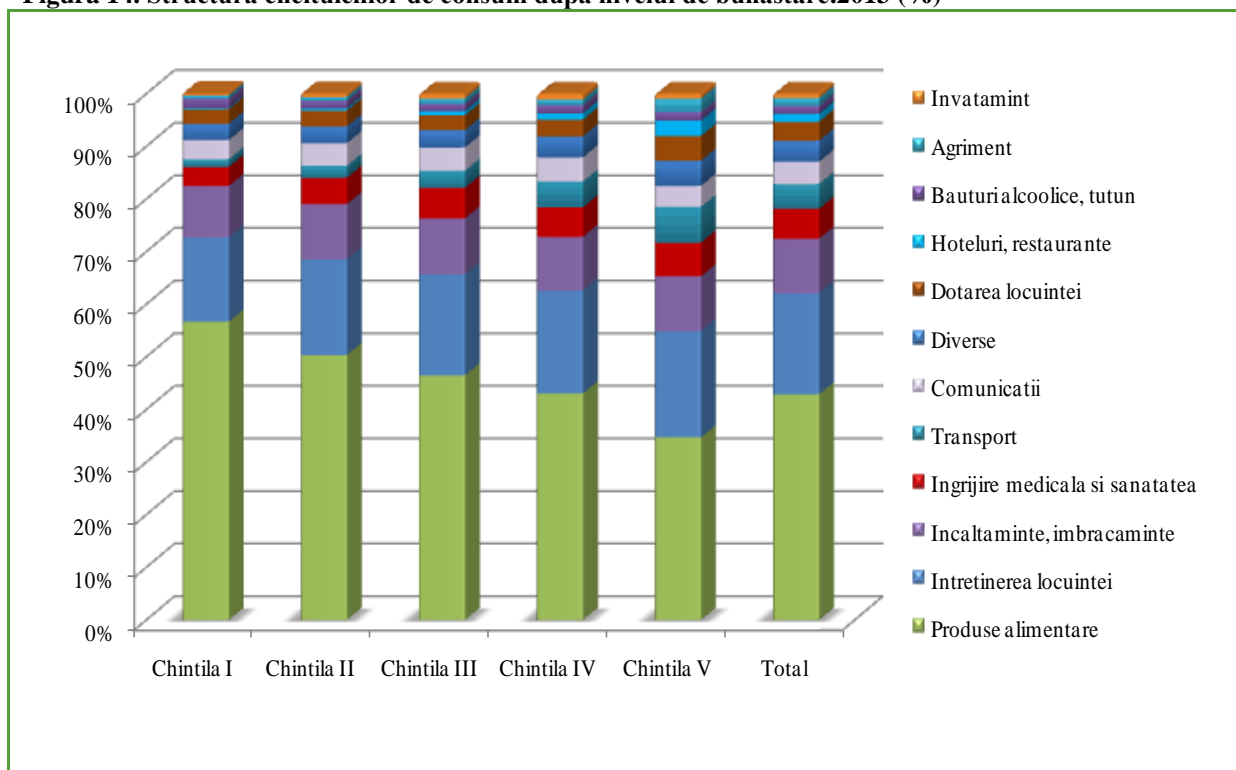
- 54. În structura cheltuielilor de consum, cheltuielile alimentare alcătuiesc cea mai mare parte din cheltuielile totale ale populației – circa 42.8%.** Ponderea produselor alimentare în consumul populației sărace este cu mult mai mare decât în consumul celor bogați. În timp ce familiile bogate cheltuiesc circa 35% din bani pe produse alimentare,

cei săraci cheltuiesc peste 57% pe asemenea produse. Această tendință confirmă constatările teoretice: pe măsură ce venitul este mai mare, rata cheltuielilor pentru produsele alimentare în consumul gospodăresc scade. În țările Uniunii Europene, ponderea cheltuielilor de consum pentru produsele alimentare variază de la 30-43% în Bulgaria, Ungaria, Polonia pînă la 13% – în Marea Britanie și Finlanda.

55. O pondere importantă din bugetele gospodăriilor casnice este alocată pentru întreținerea locuinței. Circa 19% din resursele financiare ale bugetelor familiilor sînt cheltuite pentru serviciile de întreținere a locuințelor. În comparație cu anul 2012 cheltuielile populației pentru serviciile comunale au crescut, fapt explicat de creșterea tarifelor la serviciile comunal-locative în medie cu circa 2.4%. Astfel, creșterea prețurilor la serviciile date determină creșterea cheltuiilor populației pentru acestea și, respectiv, limitarea accesului la alte bunuri/servicii necesare pentru un trai decent.

56. Cheltuielile pentru procurarea produselor alimentare și achitarea serviciilor comunale absorb circa 73% din bugetul familiilor sărace, fapt care limitează accesul acestora la alte mărfuri și servicii necesare pentru un trai decent. Populația săracă cheltuiește lunar pentru produsele alimentare circa 57% din bugetul familial, iar pentru achitarea serviciilor comunale circa 16%. Acest fapt generează limitarea resurselor gospodăriilor sărace necesare pentru alte mărfuri și servicii care contribuie la asigurarea unui trai decent. Astfel, cei săraci cheltuiesc de 20 ori mai puțin pentru educație, de 11 ori mai puțin pentru odihnă, de 6 ori mai puțin pentru îmbrăcăminte și încălțăminte și de 5 ori mai puțin pentru serviciile de sănătate.

Figura 14. Structura cheltuielilor de consum după nivelul de bunăstare.2013 (%)

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

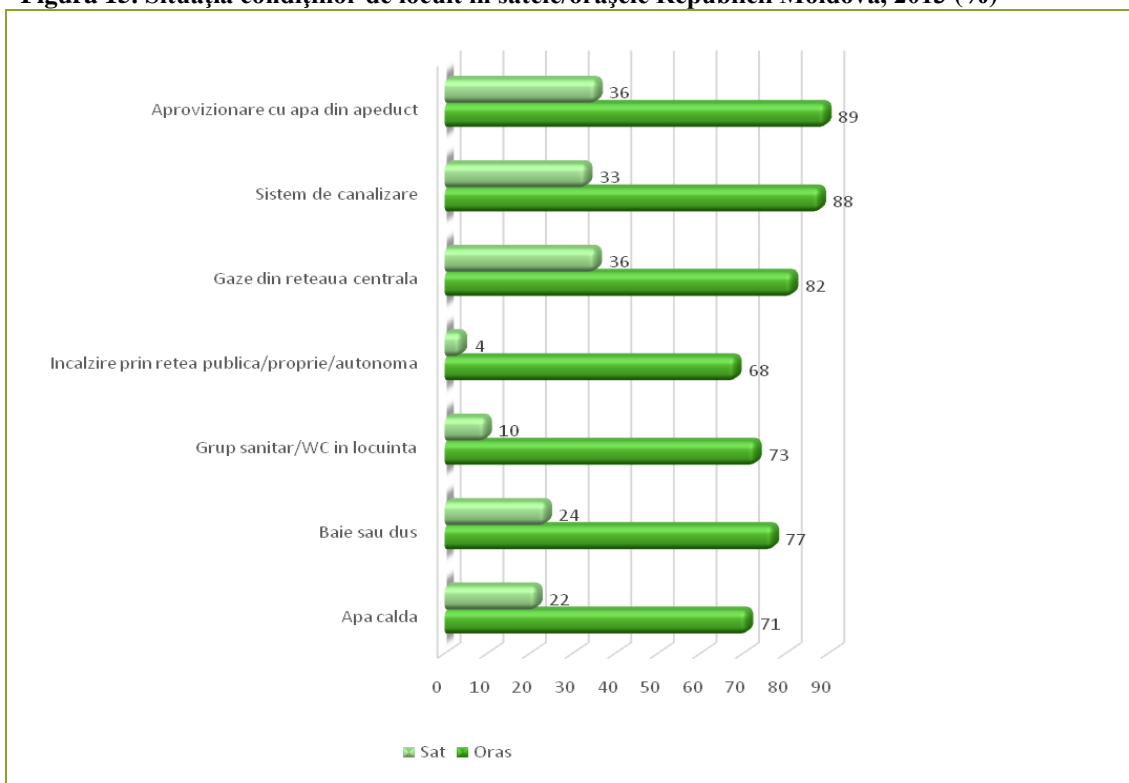
Accesul populației la serviciile publice și la bunurile de uz casnic

➤ Gradul de acces al populației la utilitățile publice și la condiții de locuit adecvate

57. Societății moderne îi sunt specifice un quantum minim de bunuri și servicii elementare pentru civilizația modernă, care trebuie să fie accesibile pentru întreaga populație. La nivel național doar 60% din gospodării au acces la apeduct, 33% la rețea publică de canalizare, 39% la grup sanitar în interiorul locuinței și 48% dispun de baie sau duș. Dotarea gospodăriilor din țară este puternic diferențiată, fiind mai echilibrată în mediul urban. Locuințele urbane au acces relativ mai larg la rețelele publice de canalizare (88%), gaze naturale (82%), apeduct (89%).

58. Mediul rural este mai dezavantajat în ceea ce privește infrastructura fizică, utilitățile publice și condițiile de locuit. Astfel, din cele circa 754 mii gospodării casnice din mediul rural, 76% nu dispun de baie sau duș, 90% nu dispun de WC în locuință, 78% nu au apă caldă. Un motiv obiectiv al lipsei băilor din casele rurale din Republica Moldova este faptul că nu există încă sistem de aprovizionare cu apă și canalizare în toate satele. Doar jumătate din gospodăriile casnice de la sate au acces la apeduct și 33% dispun de sistem de canalizare. Totodată, datorită nivelului mic de conectare a gospodăriilor la rețele de asigurare cu gaze, prețurilor înalte la gazele naturale, precum și subdezvoltarea sistemelor de încălzire cu energie regenerabilă, oamenii de la sate continuă să utilizeze sobele pentru încălzire. Circa 94% din gospodării își încălzesc locuințele cu ajutorul sobelor. În aceste condiții, satul moldovenesc actual este departe de condițiile de trai moderne.

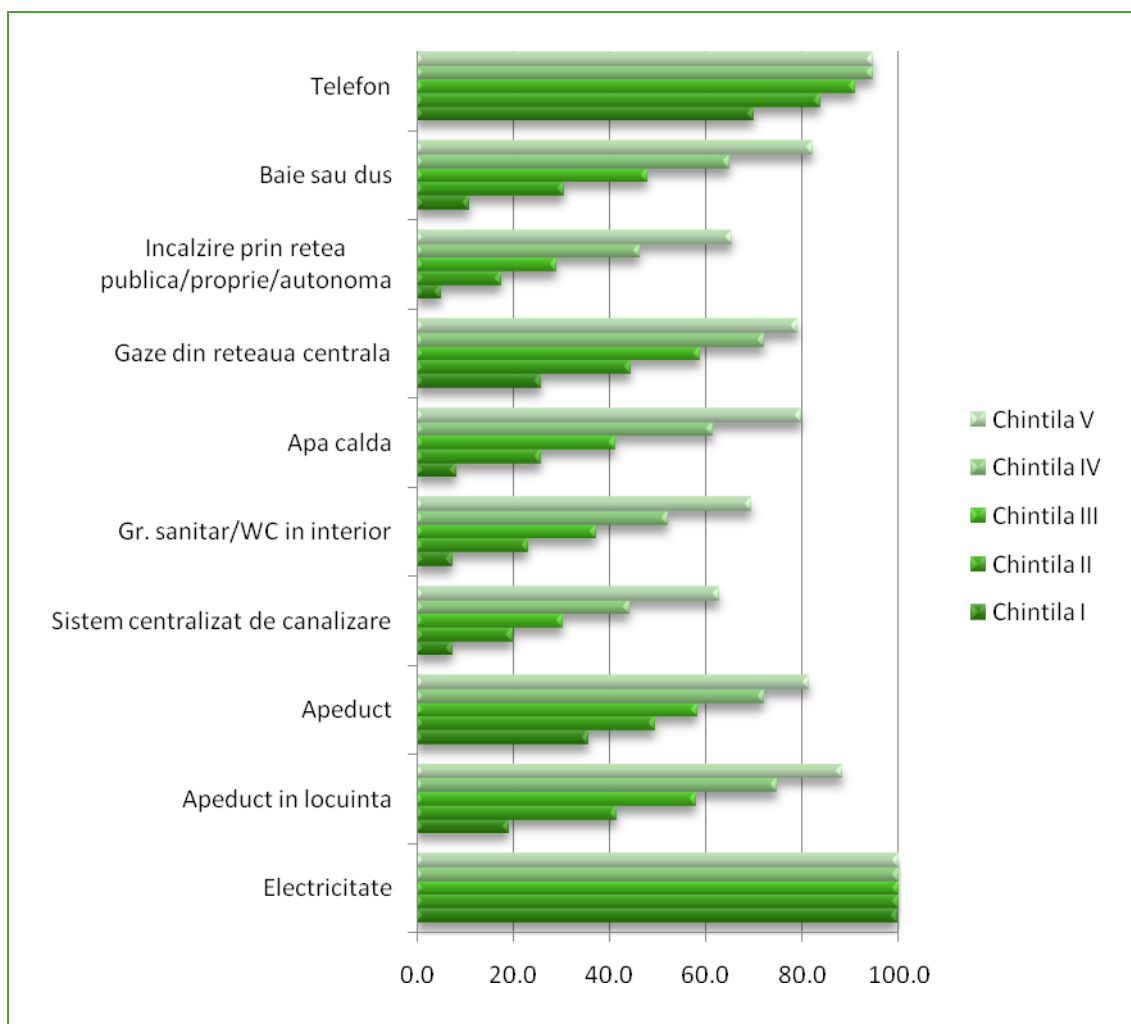
Figura 15. Situația condițiilor de locuit în satele/orașele Republicii Moldova, 2013 (%)

Sursa: Ministerul economiei, în baza CBGC

59. Populația săracă are acces limitat la comoditățile casnice. Majoritatea persoanelor din chintila a V (cei mai înstăriți) au acces la apă caldă, grup sanitar în interiorul locuinței precum și la sistem termic propriu de încălzire, pe când accesul la aceste servicii pentru populația săracă este foarte limitat. La fel, și accesul la sistemul de apeduct și sistemul de canalizare în interiorul locuinței sunt utilități disponibile mai mult pentru gospodăriile cu un nivel înalt de bunăstare (Figura 16). Populația săracă preponderent utilizează sobele pentru încălzire în timpul sezonului rece, iar categoria mai bogată – își permite utilizarea mai intensă a gazelor din rețea.

Figura 16. Accesul la utilitățile casnice în dependență de nivelul de bunăstare, 2013 (%)

Sursa: Ministerul economiei, în baza CBGC

60. În comparație cu anul trecut accesul populației la unele utilități casnice a crescut. La nivel național a crescut ponderea familiilor cu acces la asemenea utilități precum baie/duș, grup sanitar – circa 1 p.p. În mediul rural, de asemenea, s-a îmbunătățit gradul de acces la unele utilități. A crescut ponderea populației rurale la sistemul de canalizare (+3 p.p.), la baie/duș (+3 p.p.), grup sanitar (+1.7 p.p). Creșterea accesului la unele utilități demonstrează pe de o parte impactul proiectelor de reabilitarea a infrastructurii fixe (apeducte, canalizare) implementate de Guvern și de partenerii de dezvoltare, pe de altă parte indică asupra creșterii posibilităților financiare a populației (conectarea la apă caldă, grup sanitar în interior, baie/duș).

➤ **Gardul de asigurare a populației cu bunuri de uz casnic**

61. Odată cu creșterea veniturilor și a cheltuielilor de consum, **a crescut și nivelul de asigurare al gospodăriilor casnice cu obiecte de uz casnic.** La nivel național în 2013, fiecare gospodărie casnică dispunea de cel puțin un televizor, circa 88% din gospodării aveau frigidere, 72% dispuneau de mașini de spălat rufe, 53% – de aspiratoare de praf, 40% – de computere. Mai semnificativ a crescut numărul gospodăriilor casnice care dispun de calculatoare și de mașini automate de spălat rufe. Cu 11% au crescut numărul gospodăriilor casnice care au în proprietate computere personale și cu 8% - a celor care beneficiază de mașini automate de spălat rufe. În 2013, în Republica Moldova în medie circa 20 gospodării casnice din 100 dispuneau de automobile personale. Totodată, a crescut gradul de utilizare a rețelelor de telefonie mobilă și, respectiv, a numărului de telefoane mobile utilizate de cetățeni.

Tabelul 5. Asigurarea gospodăriilor casnice cu obiecte de uz casnic

(în medie la 100 de gospodării, bucăți)

	2009	2010	2011	2012	2013
Frigidere, congelatoare	86	88	90	90	88
Televizoare	100	101	102	101	103
Aspiratoare de praf	47	49	53	52	53
Mașini de spălat rufe, inclusiv:	64	66	68	69	72
<i>mașini automate</i>	30	33	37	39	42
<i>mașini mecanice</i>	34	33	31	30	30
Computere	19	24	31	36	40

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

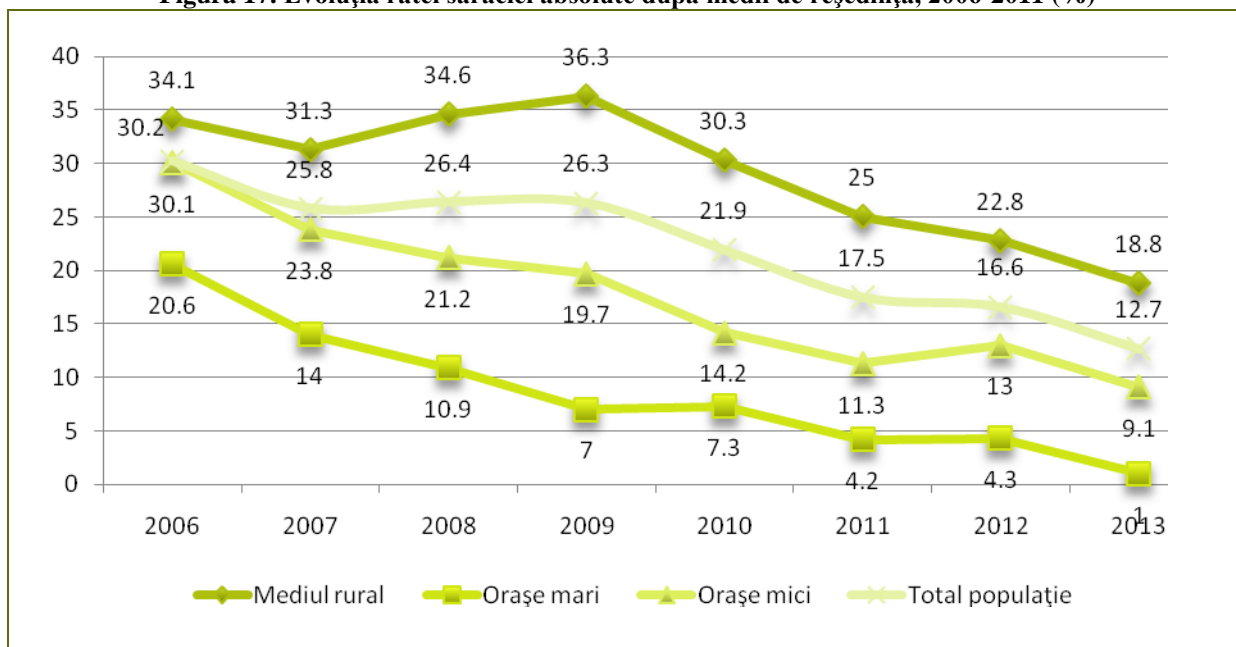
Profilul sărăciei după mediul de reședință și zone de dezvoltare

➤ Nivelul sărăciei în mediul rural

Mediul de reședință rămîne a fi un factor esențial care determină nivelul de bunăstare al populației. Sărăcia în mediul rural continuă să rămînă la un nivel mai înalt decît în mediul urban. În spațiul rural acest fenomen este asociat cu nivel redus de modernizare și cu viața economică dominată de agricultură.

62. În ultimii 4 ani sărăcia în mediul rural a scăzut. Cu toate acestea, ea continuă să rămînă la un nivel mai înalt decît în mediul urban. Circa 84% din toți cei săraci provin din mediul rural. Sărăcia în spațiu rural este asociată cu nivel redus de modernizare și cu viața economică dominată de agricultură. În 2013 nivelul sărăciei în mediul rural s-a diminuat. Rata sărăciei la sate a constituit 18.8%, comparativ cu 22.8% în 2012, fiind în scădere cu 4 puncte procentuale. Totuși, circa 360 mii locuitori din localitățile rurale continuă să trăiască sub limita sărăciei.

Figura 17. Evoluția ratei sărăciei absolute după medii de reședință, 2006-2011 (%)

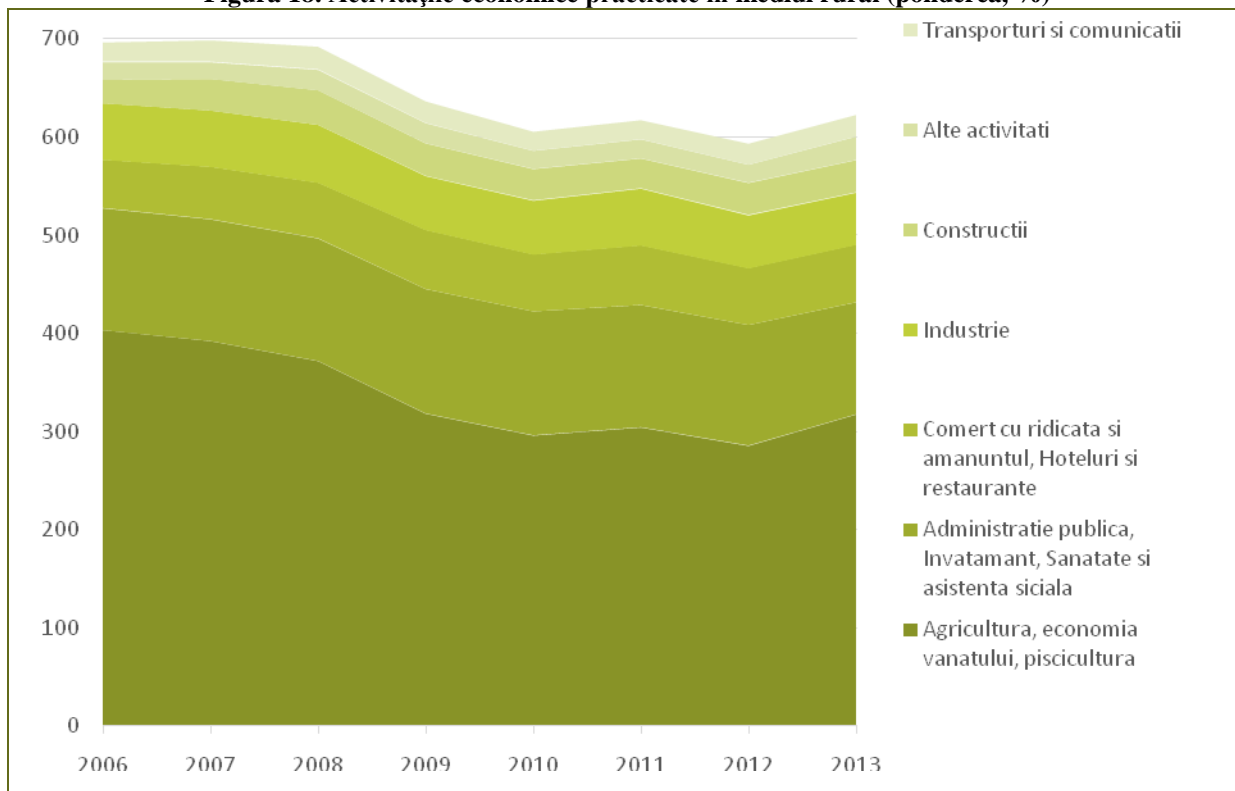

Sursa: BNS

63. Evoluțiile pozitive din sectorul agricol a fost factorul de bază care a influențat diminuarea ratelor de sărăcie din mediul rural în 2013. Peste jumătate din populația economic activă de la sate este antrenată în activități agricole (Figura 18). Din această cauză, bunăstarea familiilor din mediul rural depinde în cea mai mare parte de evoluțiile înregistrate în sectorul agricol. În anul 2013 ritmul de creștere a volumului producției

agricole a constituit 39.1%. Creșterea volumului producției agricole a generat creșterea veniturilor gospodăriilor casnice obținute din activități agricole în mediul rural.

Figura 18. Activitățile economice practicate în mediul rural (ponderea, %)

Sursa: BNS

- 64. Pe lângă evoluțiile pozitive din sectorul agricol, un impact semnificativ asupra diminuării sărăciei în mediul rural l-a avut ajutorul social.** În anul 2013 circa 80% din beneficiarii de ajutor social au fost din mediul rural. Plățile acordate prin ajutorul social au redus rata sărăciei în mediul rural cu 5 puncte procentuale. Dacă nu ar fi existat aceste beneficii, rata sărăciei în sate ar fi constituit 23.8%. Spre deosebire de alte plăți sociale, ajutorul social este relativ una dintre cele mai eficiente din punct de vedere a direcționării banilor spre cele mai vulnerabile pături ale populației.
- 65. Creșterea transferurilor de peste hotare, de asemenea, a contribuit la reducerea sărăciei din mediul rural.** Circa 23% din veniturile populației de la sate sînt obținute din remitențe. Din analiza prezentată în capitolul II (pag.10), s-a demonstrat că datorită mijloacelor bănești transferate de cetățenii de peste hotare, ratele de sărăcie din mediul rural au scăzut cu 21 puncte procentuale.
- 66. Cu toate că în ultimii 4 ani sărăcia în mediul rural a scăzut, sărăcia la sate continuă să rămînă la un nivel mult mai înalt decît în mediul urban.** Mai mult ca atît, este în creștere discrepanța dintre nivelele de trai de la sate și orașe: dacă în orașele mari rata sărăciei absolute a scăzut între anii 2008 și 2013 de mai bine de două ori (de la 10.9% la 4.6%), atunci în sate aceasta s-a redus mai lent (de la 34.6% la 18.8%). Totodată, cifrele arată că dacă în 2006 la sate locuiau 75.7% din populația săracă, în 2013 această pondere a fost de 84%. Cauzele principale ale sărăciei rurale sunt vulnerabilitatea sectorului agricol, insuficiența de alternative ocupaționale în alte sectoare economice.

67. Bunăstarea cetățenilor asigurată de veniturile din remitențe și sectorul agricol este una instabilă și nesustenabilă. Vulnerabilitatea sectorului agricol și instabilitatea fluxului de remitențe pot provoca o deplasare a cetățenilor dependenți de aceste venituri sub limita sărăciei. După cum s-a văzut mai sus, bunăstarea cetățenilor din mediul rural este susținută de veniturile din sectorul agricol și de veniturile din remitențe. Aceste venituri sunt instabile din cauza dependenței lor de condițiile climaterice și de factorii geo-politici din regiune. Manifestarea acestor factori semnifică privarea acestor cetățeni de sursa principală de venit. În acest sens, sunt incontestabile măsurile de modernizare a sectorului agricol (*introducerea tehnologiilor noi, dezvoltarea sistemelor de irigare, diversificarea producției și ajustarea calității acesteia la cerințele pieții*), precum și măsuri de creare a locurilor de muncă calitative în sectoarele non-agricole pentru cetățenii din mediul rural.

➤ **Nivelul sărăciei în mediul urban**

68. În mediul urban nivelul sărăciei, de asemenea, a scăzut. Spre deosebire de anul 2012, când, pe fondul crizei economice regionale și condițiilor climaterice nefavorabile, s-a înregistrat o tendință de creștere a nivelului de sărăcie în orașe, în 2013 ratele de sărăcie au revenit pe un trend descendent. În medie, în localitățile urbane rata sărăciei absolute a constituit 4.6%, diminuându-se cu 3.6 puncte procentuale în comparație cu anul 2012. Nivelul de sărăcie a fost în scădere atât în orașele mari (municipiile Chișinău și Bălți), cât și în orașele mici. În orașele mari sărăcia a scăzut de la 4.3% până la 1%, iar în orașele mici de la 13% până la 9.1%. Sărăcia extremă din mediul urban a fost eradicată, nivelul acesteia atingând valori nule.

Tabelul 6. Nivelul sărăciei în mediul urban, 2007-2013, %

	Rata sărăciei absolute, %							Rata sărăciei extreme, %						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mediul urban, inclusiv:	18.4	15.2	12.6	10.4	7.4	8.2	4.6	1.2	1.3	1.1	0.4	0.2	0.2	0
Orașe mari (Chișinău, Bălți)	14	10.9	7	7.3	4.2	4.3	1.0	0.7	0.8	0.6	0.4	0	0.2	0
Orașe mici	23.8	21.2	19.7	14.2	11.3	13	9.1	1.9	2	1.8	0.3	0.4	0.2	0

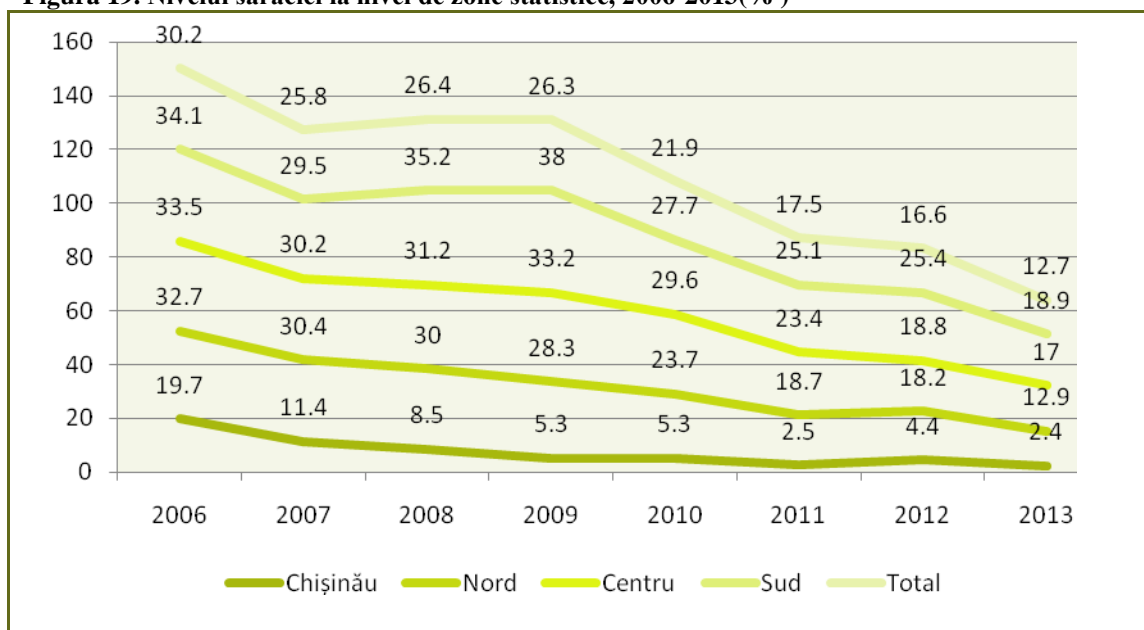
Sursa: BNS

69. Dezvoltarea urbană reprezintă o direcție strategică de dezvoltare a regiunilor țării. O prioritate a politicii statului constă în identificarea și dezvoltarea orașelor-poli de creștere economică, cu scopul de a diminua disparitățile de dezvoltare a regiunilor țării și a localităților din interiorul lor. Se propune creșterea rolului economic și social a centrelor urbane prin îmbunătățirea mediului de afaceri, dezvoltarea infrastructurii de bază, crearea unor centre industriale și creșterea numărului de locuri de muncă.

➤ Sărăcia sub aspect regional

70. În anii 2013 nivelul sărăciei a scăzut în toate zonele Republicii Moldova. În zona de Sud rata sărăciei a constituit 18.9%, în zona de Centru – 17%, în Nord – 12.9% și în Municipiul Chișinău – 2.4%. Cea mai esențială reducere a ratelor de sărăcie s-a obținut în zona de Sud (6.5 puncte procentuale) și în zona de Centru (5.3 puncte procentuale). Aceste evoluții au determinat reducerea discrepanțelor între nivelul de bunăstare a populației din aceste zone și restul țării, dat fiind că zona de Sud și zona de Centru sunt cele mai sărace.

Figura 19. Nivelul sărăciei la nivel de zone statistice, 2006-2013(%)

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

71. Cu toate acestea, continuă să existe discrepanțe semnificative între zonele țării în ceea ce privește nivelul sărăciei. Cea mai săracă continuă să fie zona de Sud, după care urmează zona de Centru. Sărăcia în Sudul Moldovei este cu 1.9 puncte procentuale mai mare decât în Centrul țării, cu 6 puncte procentuale – decât în Nord și de 8 ori mai mare decât în Chișinău. Astfel, în municipiul Chișinău s-au înregistrat cele mai mici rate ale sărăciei. Chișinăul este avantajat în comparație cu alte regiuni ale țării, deoarece dispune de factori de producere și elemente de infrastructură necesare pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea social-economică accelerată. Toate acestea asigură stabilitate acestei zone și un nivel al bunăstării mai ridicat în comparație cu alte zone.

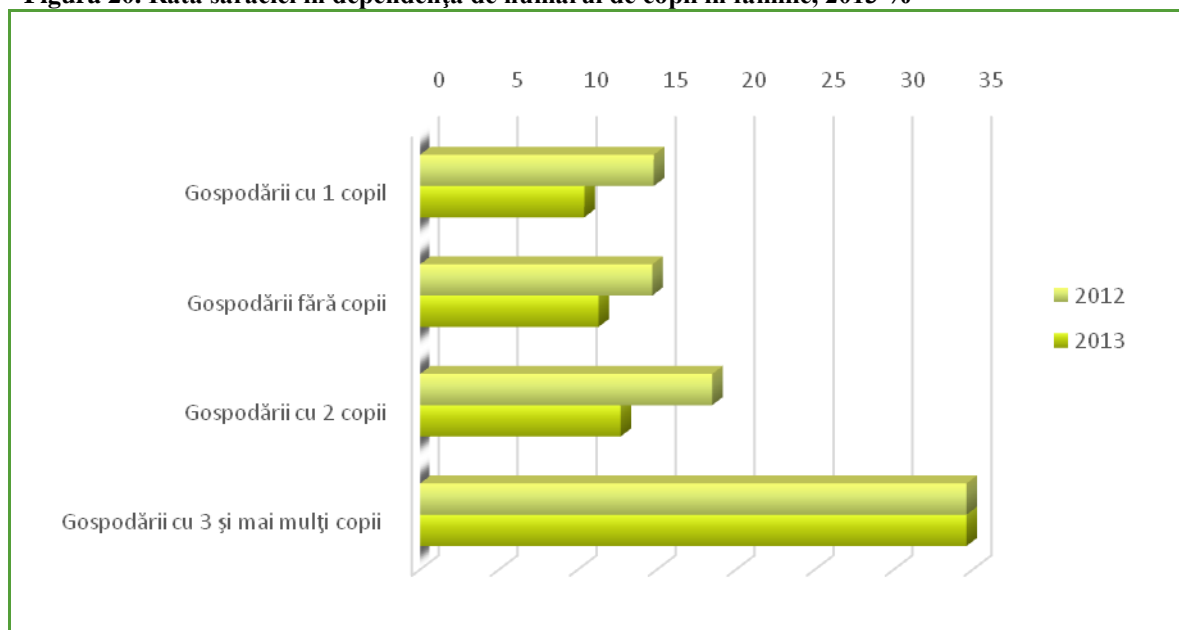
Sărăcia după caracteristicile demografice

72. Capitolul respectiv identifica diferite categorii ale populației, cu o probabilitate mai mare de a cădea sub incidența sărăciei. Astfel, nivelul sărăciei va fi analizat prin prisma numărului de copii în gospodărie, a sursei principale de venit, a nivelului educației și caracteristicilor de gen.

➤ Sărăcia în rîndul copiilor

73. Copiii se confruntă cu un risc mai mare de sărăcie în comparație cu populația totală, iar familiile cu 3 și mai mulți copii reprezintă cea mai vulnerabilă categorie a populației din țară. În Republica Moldova circa 14.9% din copii se află sub limita sărăciei, iar cele mai înalte rate ale sărăciei sînt înregistrate la familiile cu 3 și mai mulți copii. Circa 34.6% din gospodăriile cu trei și mai mulți copii cad sub incidența sărăciei, aceasta fiind cea mai înaltă rată a sărăciei comparativ cu alte grupuri vulnerabile. Nivelul sărăciei la categoria respectivă depășește de 3 ori media pe țară, iar în comparație cu anul precedent situația la această categorie de populație nu s-a îmbunătățit. Ponderea familiilor cu 3 și mai mulți copii este doar de 3.2%, pe cînd a celor fără copii este de 67.6%. Ținînd cont de situația demografică din țară (trendul negativ al populației), urmează a fi dezvoltate politici orientate spre susținerea familiilor cu copii.

Figura 20. Rata sărăciei în dependență de numărul de copii în familie, 2013 %

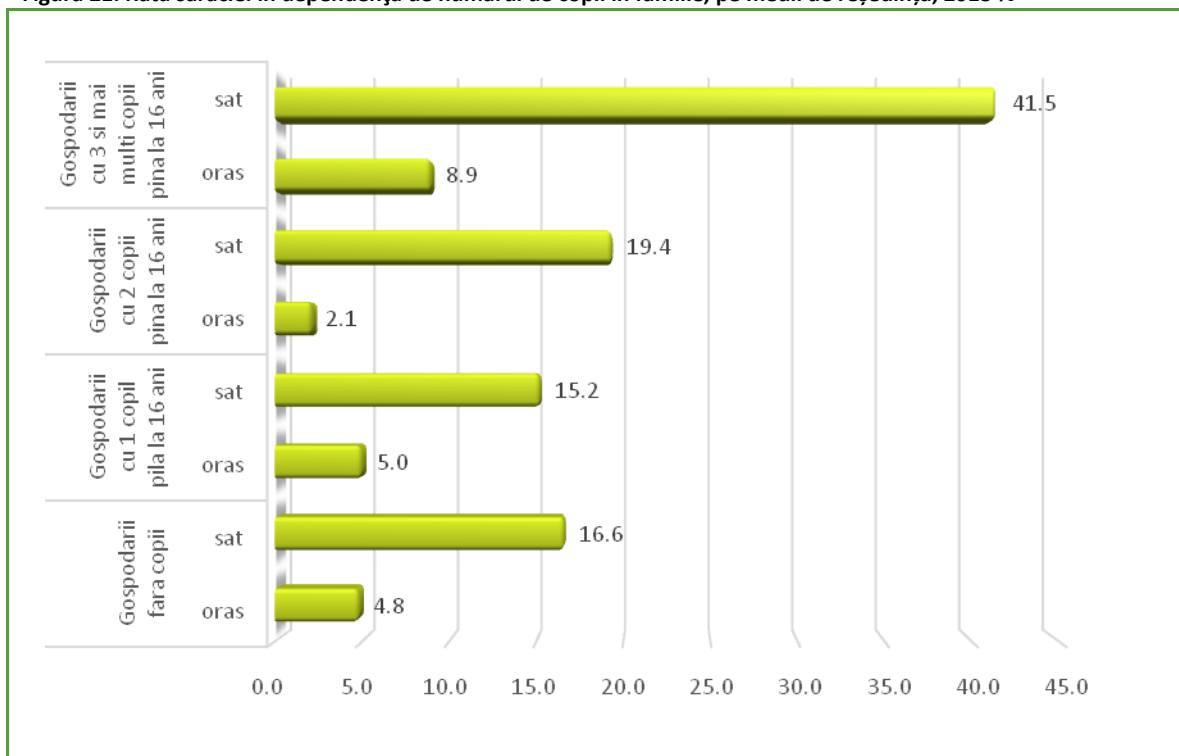

Sursa: BNS

74. Cei mai mulți copii săraci locuiesc la sate. Circa 89% din toți copiii săraci trăiesc în mediul rural și 42% din familiile cu 3 și mai mulți copii din mediul rural sunt sărace. Această situație este provocată atît de ponderea mai mare a populației rurale, în general,

cît și de faptul că în sate oportunitățile economice sînt foarte limitate. Pe lîngă sărăcia materială, copiii de la sate sînt foarte vulnerabili și expuși riscurilor sociale. Pentru a asigura supraviețuirea familiei la sat, părinții deseori emigrează peste hotare, lăsînd copiii în seama rudelor, bunicilor sau fraților și surorilor mai mari. Chiar dacă îmbunătățește situația economică a familiei, emigrarea influențează negativ atît sănătatea psiho-emoțională, cît și performanțele școlare ale copilului.

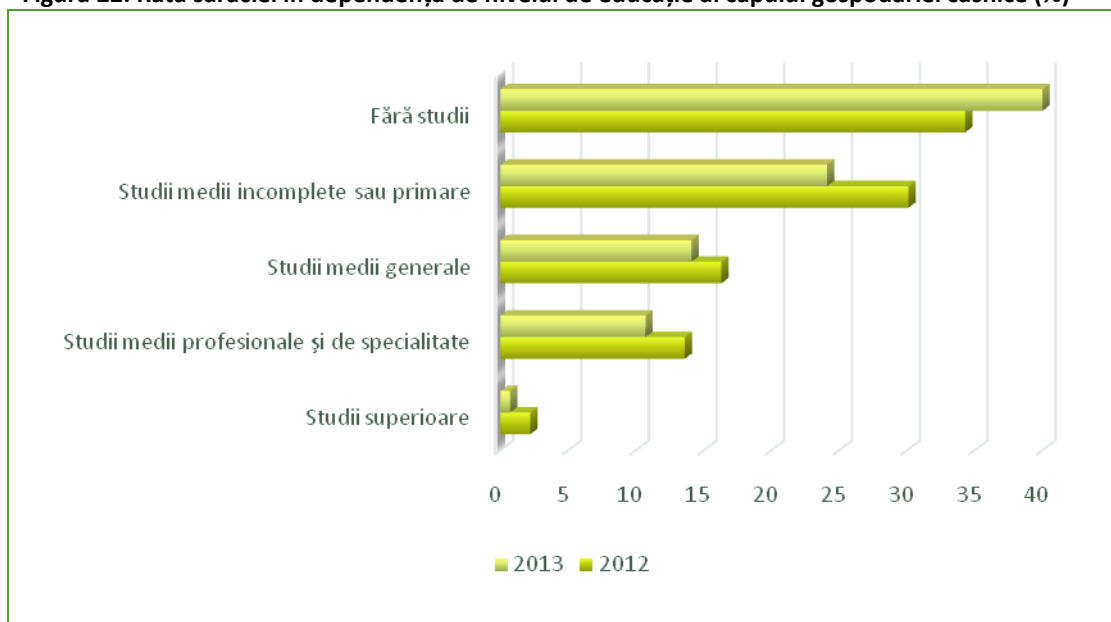
Figura 21. Rata sărăciei în dependență de numărul de copii în familie, pe medii de reședință, 2013 %

Sursa: BNS

➤ Nivelul educației ca factor determinant al sărăciei

75. Persoanele fără studii înregistrează cele mai înalte rate ale sărăciei, iar cele cu studii superioare – cele mai joase. Riscul de sărăcie scade în mod substanțial odată cu creșterea nivelului de educație. Cele mai înalte rate ale sărăciei se înregistrează la familiile conduse de persoane fără studii (circa 41%), însă acestea au pondere neînsemnată în totalul familiilor – de circa 1%. O pondere importantă din familii este condusă de persoane cu studii medii incomplete și primare – circa 25%. Rata sărăciei la această categorie de populație este de circa 24%, depășind aproape de 2 ori rata sărăciei la nivel național. În același timp, rata sărăciei pentru familiile conduse de persoane cu studii superioare este de circa 0.7%, iar cota acestora în totalul gospodăriilor casnice este de 17%. Nivel relativ redus al sărăciei se înregistrează și în gospodăriile persoanelor cu studii medii profesionale și de specialitate, de circa 10.7%.

Figura 22. Rata sărăciei în dependență de nivelul de educație al capului gospodăriei casnice (%)

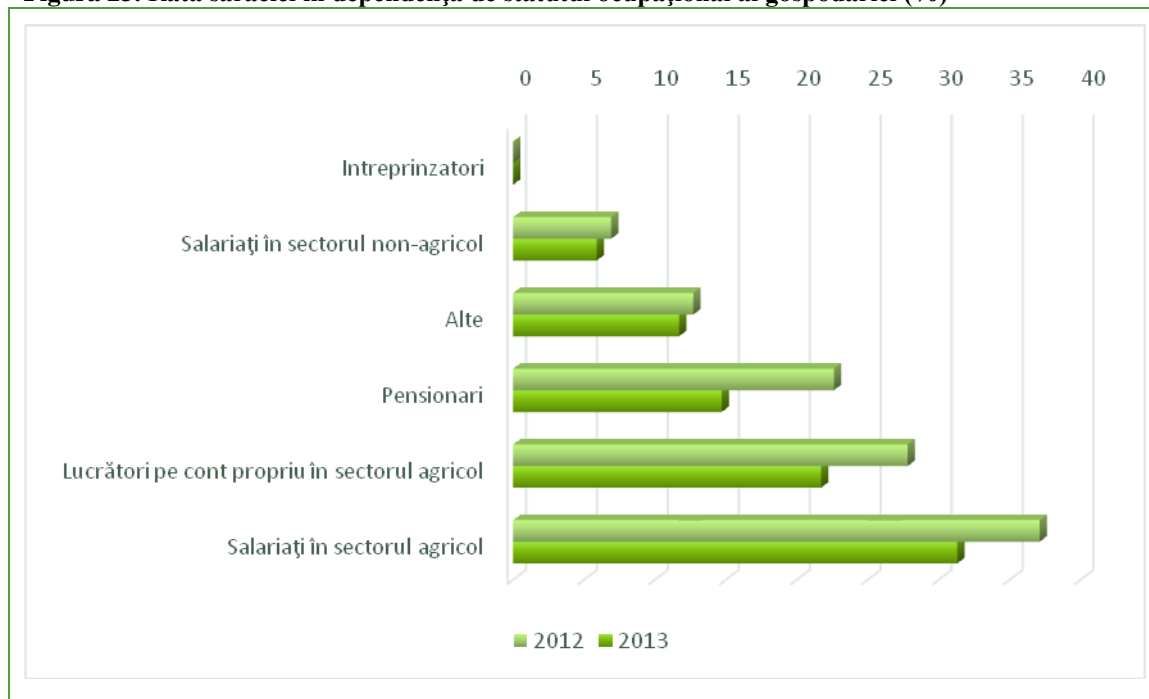
Sursa: BNS

76. Circa 83% din persoanele cu studii superioare locuiesc în orașe. Cauzele principale care determină persoanele instruite să nu revină în sat după studii sînt: oportunități mai restrânse de angajare în mediul rural a persoanelor cu studii, neatractivitatea locurilor de muncă existente, veniturile mici oferite. Persoanele cu studii tind să se angajeze în mediul urban sau să emigreze peste hotarele țării. În sate rămân doar persoanele cu un nivel mai scăzut de instruire. Or, activitățile agricole, în modul cum sînt realizate în prezent în țară, nu necesită un nivel înalt de instruire. În acest sens, se impune necesitatea promovării unor politici de stimulare a reîntoarcerii tinerilor specialiști la sate, care, în final, ar avea impact de reducere a sărăciei rurale.

➤ **Ocupația ca factor puternic corelat cu nivelul de sărăcie**

77. Cele mai sărace sînt familiile celor angajați în sectorul agricol și a lucrătorilor care se întrețin din activități individuale agricole. Rata sărăciei absolute la aceste categorii de gospodării este de 31.3% și respectiv 21.7%. Cu toate că în 2013 s-a înregistrat o diminuare a ratelor de sărăcie, totuși, riscul de sărăcie la aceste familii este cel mai înalt.

Figura 23. Rata sărăciei în dependență de statutul ocupațional al gospodăriei (%)

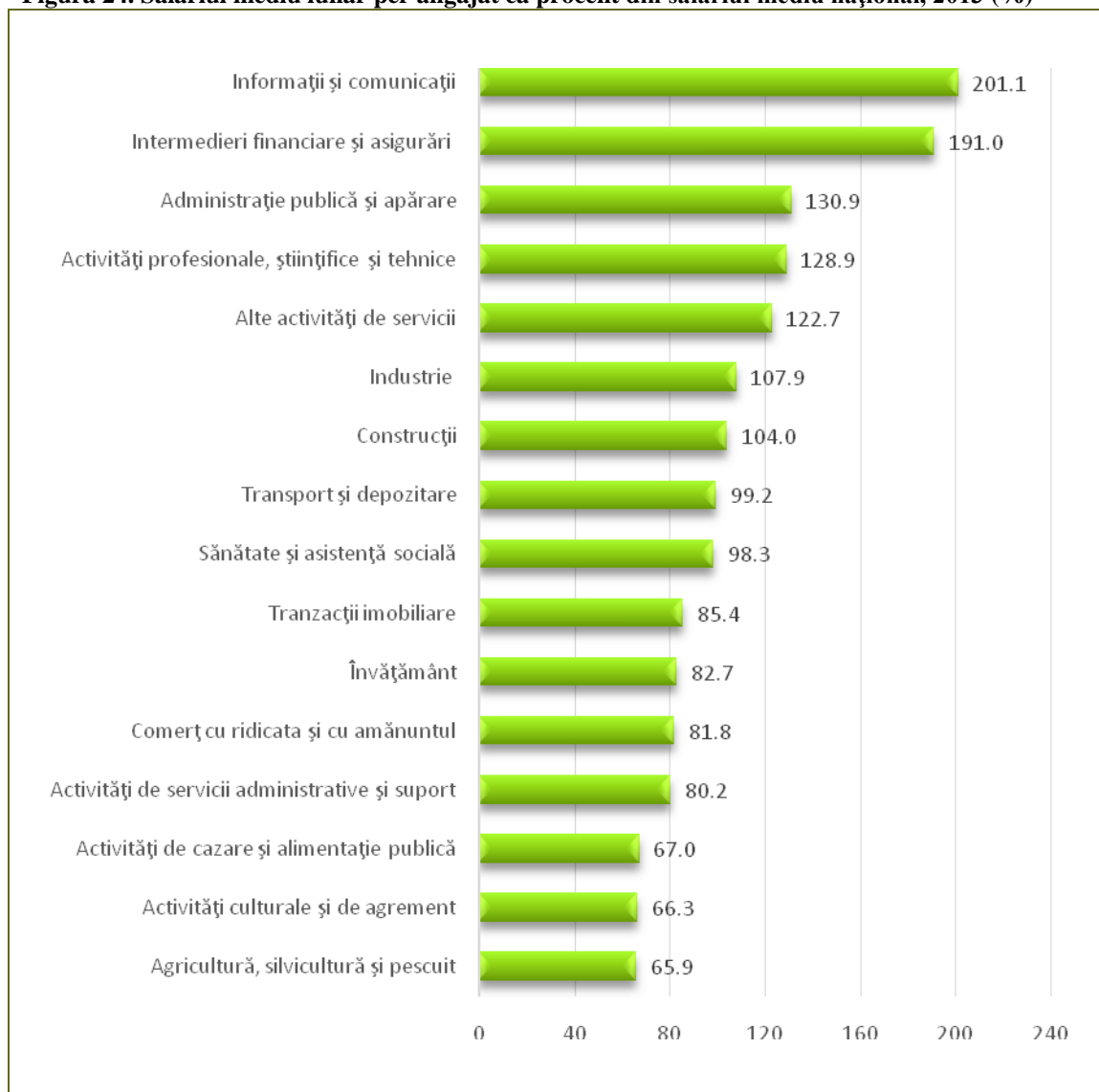
Sursa: BNS

78. Sectorul agricol, rămîne a fi unul din cele mai nerentabile sectoare economice, asigurînd cele mai mici venituri pentru populație. Angajarea în agricultură nu asigură venituri decente. Cele mai mici salarii se obțin în agricultură (Figura 24). Astfel, salariul în agricultură alcătuiește doar 66% din salariu mediu lunar pe economie. În rezultat, cele mai înalte rate ale sărăciei se înregistrează la salariații angajați în agricultură. Productivitatea scăzută a activităților agricole este datorată de numărul foarte mare de exploatații cu suprafețe reduse (loturile fermierilor), de utilizare la scară restrînsă a tehnologiilor moderne și de supra-ocuparea în agricultură a populației rurale (51%).

79. Chiar și în afara sectorului agricol, deținerea unui loc de muncă nu garantează menținerea familiei deasupra pragului de sărăcie. Circa 5.9% din cei care se întrețin din salariu obținut în afara sectorului agricol cad sub incidența sărăciei. În Republica Moldova cuantumul salariului minim pe țară constituie 600 lei (36 euro)¹⁵, iar cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, în 2013, constituia 1400 lei (84 euro)¹⁶. Acest nivel al salariilor nu oferă cetățenilor posibilitatea de a se asigura prin propria muncă cu minimul necesar pentru un trai decent, situîndu-se sub valoarea pragului de sărăcie și a minimului de existență.

¹⁵Hotărîrea Guvernului nr. 15 din 19.01.2009 privind stabilirea cuantumului salariului minim pe țară

¹⁶Hotărîrea Guvernului nr. 165 din 09.03.2010 privind cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real

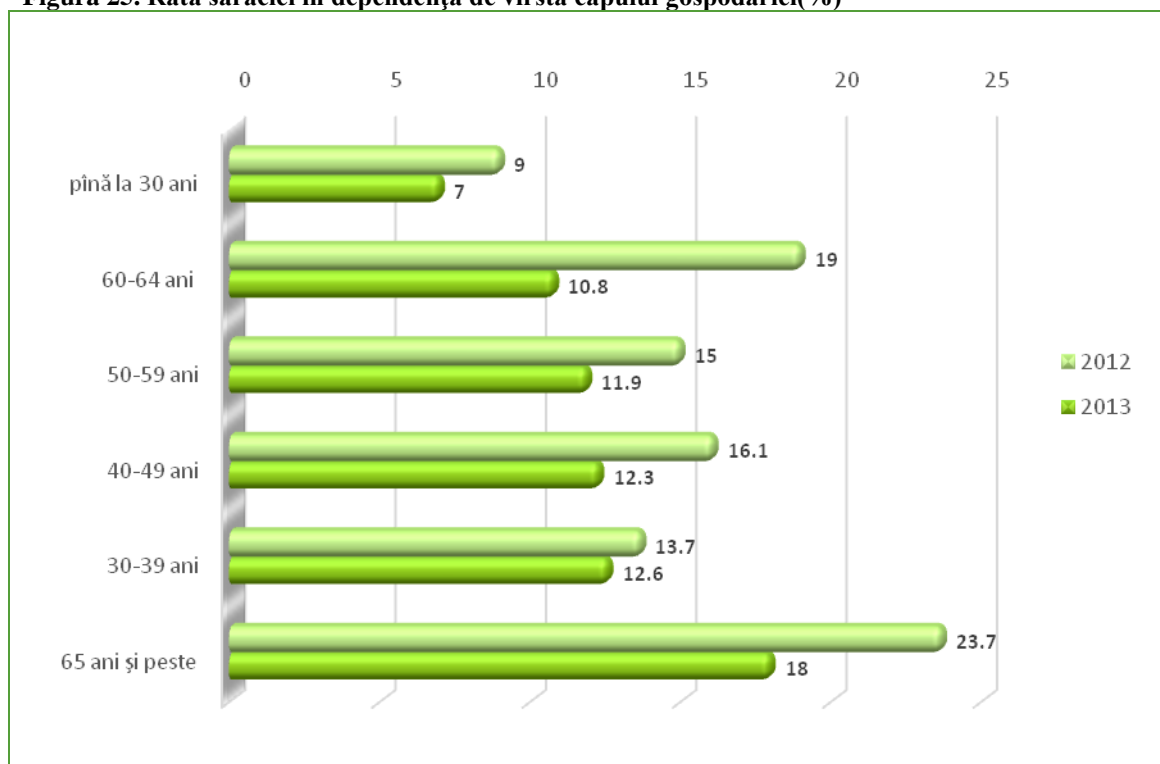
Figura 24. Salariul mediu lunar per angajat ca procent din salariul mediu național, 2013 (%)

Sursa: BNS

➤ **Vârsta – alt factor care determină nivelul de sărăcie**

80. Persoanele în etate reprezintă o altă categorie vulnerabilă a societății din punct de vedere a expunerii riscului de sărăcie. Pentru persoanele care se întrețin din pensii, rata sărăciei a constituit în medie 14.7%, fiind deasupra mediei pe țară. Riscul de sărăcie este și mai mare pentru gospodăriile casnice conduse de persoane cu vârsta mai mare de 65 ani, rata sărăciei constituind 18%. În anul 2013 pensiile au fost indexate cu 6.75%. Cu toate acestea, nivelul de trai al pensionarilor rămâne sub nivelul mediu de trai al populației. Pensia medie pentru limita de vârstă în 2013 a constituit 1049.92 lei, alcătuind doar 88% din valoarea pragului de sărăcie și 79% din valoarea minimumului de existență. Prin urmare, un stagiu de muncă care finalizează cu obținerea pensiei nu garantează depășirea stării de sărăcie la vârsta a treia.

Figura 25. Rata sărăciei în dependență de vârsta capului gospodăriei(%)

Sursa: BNS

81. Unul din indicatorii principali, ce caracterizează nivelul de asigurare cu pensii, este rata brută de înlocuire a salariului cu pensia. În Republica Moldova acest indicator are o valoare foarte joasă de 27.9%. Standardele europene recomandă o rată de înlocuire de cel puțin 40% din salariu. Modelarea pe termen lung demonstrează că, în condițiile actuale de funcționare a sistemului, rata de înlocuire se va diminua în continuare pînă la 23% în anul 2020 și pînă la un nivel extrem de mic de 14% în jurul anilor 2040. Pentru diminuarea sărăciei în rîndurile pensionarilor, în următoarea perioadă urmează a fi revizuit sistemul actual de pensionare și întreprinse măsuri de optimizare a acestuia, prin prisma perfecționării cadrului normativ care reglementează asigurarea cu pensii, alinierii

normelor de pensionare la condiții unice, actualizării mărimii pensiilor la condițiile economice actuale.

Tabelul 7. Dinamica pensiilor și indexărilor

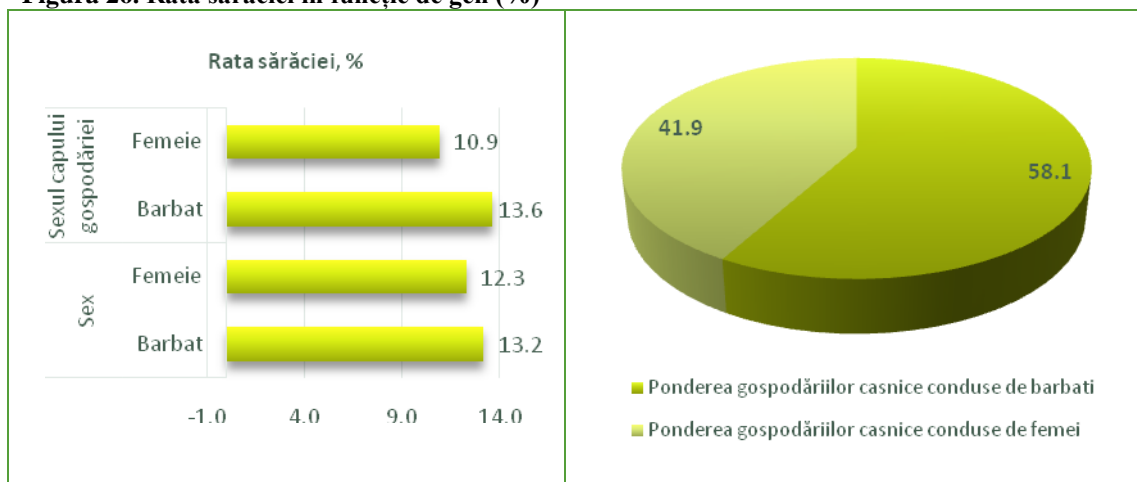
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pensia medie pentru limită de vîrstă, lei	666.3	800.8	836.6	868.4	987.0	1049.9
Indexarea pensiilor de asigurări sociale de stat, %	17.0	20.0	4.3	7.8	9.6	6.75
Minimul de existență, pensionari, lei	1167	1023	1184	1306	1303	1327
Raportul dintre pensia pentru limita de vîrstă și minimul de existență (pensionari), %	57.1	78.3	70.6	66.5	75.8	79.1
Pragul sărăciei, lei	945.9	945.9	1015.9	1093.1	1143.4	1196.0
Raportul dintre pensia pentru limita de vîrstă și pragul sărăciei, %	70.4	78.2	82.4	79.4	86.3	87.8

Sursa: BNS, MEc

➤ Sărăcia în funcție de genul capului gospodăriei

82. Nu există diferențe esențiale între nivelul sărăciei în funcție de sex. Conform datelor statisticii oficiale, rata sărăciei în rîndul bărbaților a constituit 13.2%, iar în rîndul femeilor – 12.3%. Dacă e să ne referim la sexul capului gospodăriei¹⁷, se remarcă o rată de sărăcie mai mare la gospodăriile conduse de bărbați în comparație cu gospodăriile conduse de femei. Pentru gospodăriile conduse de bărbați rata sărăciei este de 13.6%, iar pentru cele conduse de femei – de 10.9%.

Figura 26. Rata sărăciei în funcție de gen (%)

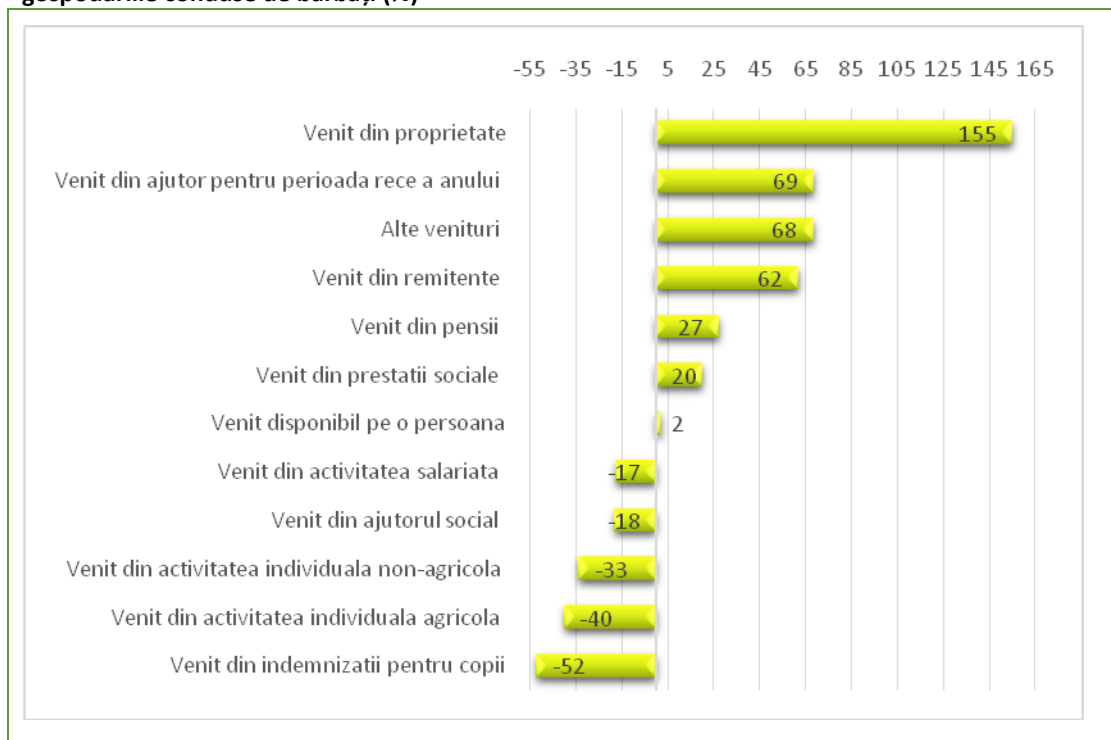
Sursa: Ministerul Economiei în baza CBGC

83. Bunăstarea gospodăriilor conduse de femei este asigurată de remitențe și plăți sociale, dar nu de participarea acestora la viața economică. Comparativ cu gospodăriile conduse de bărbați, gospodăriile conduse de femei au venituri mai mari din remitențe, pensii, unele prestații sociale, precum și din proprietate. În același timp, aceste gospodării au venituri mai mici provenite din salarii, activitatea individuală agricolă, activitatea de

¹⁷ Capul gospodăriei – persoana adultă declarată și recunoscută ca atare de către ceilalți membri ai gospodăriei, de regulă soțul. Decizia aparține în exclusivitate membrilor gospodăriei și are în vedere unele caracteristici personale, cum ar fi: autoritatea, vârsta, ocupația, venitul, calitatea de proprietar al gospodăriei, etc. În Republica Moldova pentru 58% din gospodării, capul gospodăriei este considerat bărbatul, iar pentru 42% - femeia (2013).

întreprinzător. Aceste evoluții sunt confirmate și de Cercetarea statistică "Cîștigurile salariale și costul forței de muncă" realizată de BNS, conform căreia în 2013 salariile plătite femeilor au fost mai mici cu circa 12% comparativ cu salariul plătit bărbaților. Disparități mai esențiale se remarcă în sectorul bugetar, unde diferențele dintre salariile femeilor și bărbaților constituie circa 19%, pe cînd în cel privat – circa 7%. O altă problemă care se evidențiază, este nivelul mic al veniturilor din activitatea de antreprenariat obținut de femei, ceea ce vorbește despre necesitatea elaborării unor politici de promovare a antreprenoriatului feminin.

Figura 27. Diferențele dintre veniturile obținute de gospodăriile conduse de femei comparativ cu gospodăriile conduse de bărbați (%)

Sursa: Ministerul Economiei în baza CBGC

Concluzii și recomandari

- 84.** În anul 2013 nivelul de trai al populației Republicii Moldova s-a îmbunătățit. Rata sărăciei a constituit 12.7%, fiind în descreștere față de 2012 cu 3.9 puncte procentuale. În 2013 economia a înregistrat cea mai mare creștere din istoria țării de circa 9.4%. Această creștere a avut impact pozitiv asupra creșterii bunăstării populației și a influențat diminuarea ratelor de sărăcie. Evoluții pozitive au fost înregistrate în toate sectoarele economiei: agricultură, industrie, investiții, comerț. La fel ca și ratele de sărăcie, profunzimea sărăciei a înregistrat un trend descendent, ajungând la nivelul de 2%. Conform acestui indicator, transferul monetar lunar necesar săracilor pentru a depăși starea de sărăcie constituie circa 10.2 milioane lei, iar suma anuală – 122 milioane lei.
- 85.** În perioada de referință, inegalitatea la nivel național a scăzut. Conform coeficientului Gini, nivelul inegalității în 2013 a constituit 0.2754 fiind în descreștere față de anul precedent. Deși s-au înregistrat tendințe de scădere a inegalității, decalaje de bunăstare dintre cei săraci și bogați continuă să existe. Cheltuielile medii ale celor mai sărace 10% din populație sînt de circa 5 ori mai mici decît ale celor mai înstărite 10% din populație.
- 86.** Venitul mediu pe cap de locuitor a fost în creștere cu 6.5% față de 2012 și a constituit 1681 lei în 2013. Au fost în creștere veniturile obținute de populație din diverse surse precum: remitențe, activitate agricolă, salarii, prestații sociale, evoluții care au contribuit la creșterea bunăstării cetățenilor și reducerea sărăciei.
- 87.** Veniturile din remitențe au influențat semnificativ diminuarea ratelor de sărăcie, alimentînd consumul de bază al gospodăriilor și asigurînd ieșirea din sărăcie. În comparație cu 2012, în 2013 transferurile de peste hotare au crescut cu circa 10.7%. Aceste venituri au redus rata sărăciei absolute de circa 2 ori și au scos din sărăcie peste 500 mii persoane. Astfel, bunăstarea cetățenilor din Republica Moldova este dependentă în mare măsură de transferurile emigranților de peste hotare. În același timp, aceste venituri sunt dependente de situația economică și geo-politică din regiune, ceea ce determină instabilitatea lor. Diminuarea fluxului de remitențe poate provoca o cădere a cetățenilor dependenți de aceste venituri sub limita sărăciei. Transferurile de peste hotare pot fi transformate într-un catalizator de dezvoltare. Ponderea acestora în PIB constituie circa 25%. Pe lîngă programele existente¹⁸, este necesar de a maximiza potențialul remitențelor pentru dezvoltare prin formalizarea canalelor de transfer prin includerea oficiilor poștale naționale în sistemul de transfer rapid de bani și prin diversificarea instrumentelor de economii.

¹⁸ Programul de Atragere a Remitențelor în Economie (PARE 1+1)

- 88.** Bunăstarea cetățenilor, în special a celor din mediul rural, este susținută de veniturile din sectorul agricol. Creșterea veniturilor din agricultură în 2013 a fost determinată de creșterea spectaculoasă a volumului producției agricole (circa 39%), influențând diminuarea sărăciei rurale. În mediul rural în ultimii 4 ani sărăcia a scăzut în continuu. Rata sărăciei la sate a constituit 18.8% în 2013 comparativ cu 22.8% în 2012 și cu 36% în 2009. Cu toate acestea, nivelul sărăciei în mediul rural continuă să rămână la un nivel mult mai înalt decât în mediul urban, iar familiile lucrătorilor care se întrețin din activități agricole continuă să fie una din cele mai vulnerabile categorii ale populației (rata sărăciei de 31.3%).
- 89.** Cauzele principale ale sărăciei rurale sunt vulnerabilitatea sectorului agricol (dependența de condițiile climaterice), rentabilitatea joasă a acestuia, insuficiența de alternative ocupaționale în alte sectoare economice. Productivitatea scăzută a activităților agricole este datorată de numărul mare de exploatații cu suprafețe reduse (loturile fermierilor), de un grad redus de utilizare a tehnologiilor moderne. În consecință, sectorul agricol asigură cele mai mici venituri pentru populație, salariul în agricultură alcătuind doar 66% din salariu mediu lunar pe economie. Pe de altă parte, angajații în sectorul non-agrar și întreprinzătorii înregistrează cele mai înalte venituri. Aceste constatări confirmă necesitatea promovării politicilor privind:
- *susținerea activităților de antreprenariat și promovarea culturii antreprenoriale în mediul rural, care vor contribui la creșterea oportunităților ocupaționale non-agricole la sate;*
 - *crearea locurilor de muncă în zone adiacente localităților rurale (centre urbane de dezvoltare) prin promovarea instrumentelor de dezvoltare (incubatoare de afaceri, parcuri industriale, zone economice libere, etc)*
 - *susținerea modernizării sectorului agricol prin introducerea și dezvoltarea tehnologiilor noi, dezvoltarea sistemelor de irigare, diversificarea producției agricole și ajustarea calității acesteia la cerințele pieții europene;*
 - *Elaborarea unor politici de promovarea a afacerilor de prelucrare a producției agricole în mediul rural;*
 - *Focusarea subvențiilor în agricultură spre producătorii agricoli cu potențial de producție cu valoare adăugată înaltă.*
- 90.** Veniturile obținute din salariu continuă să rămână sursa principală de venit pentru cetățeni. Circa 42% din veniturile totale ale cetățenilor sunt obținute din salariu. Salariul real a crescut în această perioadă cu 3.5%. Totuși, salariile obținute în Republica Moldova sunt printre cele mai mici în rîndul statelor din regiune, ceea ce constituie unul din factorii principali care determină exodul forței de muncă. S-a estimat că o pătrime din populația aptă de muncă din Moldova este implicată în migrația permanentă sau circulară.
- 91.** Un impact semnificativ asupra reducerii nivelului de sărăcie l-au avut prestațiile sociale pentru care se aplică mecanisme de determinare a eligibilității solicitantului

prin testarea veniturilor. Doar în cazul a 3 tipuri de prestații sînt aplicate astfel de mecanisme: ajutorul social, ajutorul pentru perioada rece a anului și ajutoarele materiale din cadrul Fondului Republican de Susținere Socială a Populației (FRSSP). Aceste plăți au redus sărăcia cu circa 2.3 puncte procentuale.

- 92.** Ajutorul social este cea mai eficientă prestație socială pentru combaterea sărăciei. Suma transferată prin ajutorul social în 2013 a constituit 238 mil. lei, iar circa 82% din banii alocați au ajuns la cele mai sărace familii. Plățile efectuate prin ajutorul social au redus nivelul sărăciei din țară aproape cu 2 puncte procentuale. Totuși, în sistem continuă să existe unele erori. Circa 27% din familiile beneficiare nu sunt sărace și circa 18% din suma ajutorului social este direcționată spre populația cu venituri relativ mari. Dacă ar fi excluse erorile de sistem, bugetul alocat pentru ajutorul social ar fi suficient pentru eradicarea completă a sărăciei din țară. Totodată, mărimea venitului lunar minim garantat (680 lei) nu asigură ieșirea din sărăcia absolută, ci doar din sărăcia extremă.
- 93.** În context, pentru a asigura eradicarea sărăciei este important de a:
- *continua implementarea programului de ajutor social și a altor programe de susținere socială a populației bazate pe evaluarea venitului fiecărei familii;*
 - *implementa măsuri de perfecționare a mecanismelor de evaluare a bunăstării familiilor în vederea excluderii erorilor de sistem și orientării mai eficiente a mijloacelor financiare ale statului direct către cei săraci,*
 - *elabora politici de ajustare a venitului minim garantat (VLMG) la cel puțin valoarea pragului sărăciei absolute (de exemplu, aprobarea unui mecanism de indexare anuală a VLMG pînă la atingerea nivelului pragului sărăciei absolute).*
- 94.** Cît privește programele de asistență socială pentru care nu sunt aplicate mecanisme de testare a veniturilor, acestea nu demonstrează rentabilitate din perspectiva reducerii sărăciei. Doar circa 30% din beneficiile de asistență socială ajung la cei săraci și peste o jumătate din fonduri se canalizează către cele mai înstărite categorii, iar impactul acestor plăți asupra sărăciei este practic nul. Este important de a revitaliza reforma asistenței sociale, inclusiv prin reducerea prestațiilor categoriale în favoarea mai multor transferuri de numerar direcționate.
- 95.** Cu toate că unul din obiectivele politicii sociale este de a reduce exluziunea socială, în Republica Moldova nu există un sistem oficial de indicatori pentru măsurarea exluziunii sociale, precum și o viziune integrată privind combaterea acestui fenomen. În context, pentru a asigura implementarea eficientă a politicilor orientate spre reducerea exluziunii sociale, *sunt necesare date statistice pentru măsurarea acestui fenomen, dar și elaborarea unor politici integrate de promovare a incluziunii sociale (o strategie de promovare a incluziunii sociale), astfel încît cadrul legislativ-normativ, mecanismele de măsurare să fie aliniate la standardele europene.*

- 96.** Republica Moldova a reușit să atingă toate țintele finale în domeniul reducerii sărăciei și foametei stabilite pentru anul 2015 în Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului. *Datorită acestui fapt este necesară o revizuire completă a țintelor și indicatorilor care vor fi urmați de Republica Moldova pentru următorii ani. La nivel național, este importantă stabilirea unor ținte mai ambițioase de viitor în vederea alinierii standardelor de viață naționale la cele europene, este necesară o abordare mai complexă a fenomenului sărăciei, care să cuprindă nu doar aspectul material al bunăstării populației (sărăcia monetară), dar și aspectele incluziunii sociale: accesul la viața economică, socială, culturală, etc.*
- 97.** Cei săraci sunt limitați la accesul la unele servicii și bunuri necesare unui trai decent. Tarifele înalte la serviciile comunale și prețurile mari la alimente generează limitarea resurselor gospodăriilor sărace. Cheltuielile pentru procurarea produselor alimentare și achitarea serviciilor comunale absorb circa 73% din bugetul familiilor sărace. Cei săraci cheltuiesc de 20 ori mai puțin pentru educație, de 11 ori mai puțin pentru odihnă, de 6 ori mai puțin pentru îmbrăcăminte și încălțăminte și de 5 ori mai puțin pentru serviciile de sănătate. *Politicile de susținere a familiilor defavorizate și familiile cu venituri mici, în legătură cu costurile mari ale resurselor energetice în perioada rece a anului sunt foarte importante (ajutorul pentru perioada rece a anului). Totuși, sunt necesare măsuri de perfecționare a mecanismelor de evaluare a bunăstării familiilor, din cauza prezenței unor erori de sistem: circa 38% din suma alocată pentru acest ajutor nu este orientată spre persoanele sărace.*
- 98.** Asigurarea gospodăriilor din țară cu utilități este puternic diferențiată. La nivel național doar 60% din gospodării au acces la apeduct, 33% la rețea publică de canalizare, 39% la grup sanitar în interiorul locuinței și 48% dispun de baie sau duș. Dotarea gospodăriilor este mai echilibrată în mediul urban.
- 99.** Mediul rural este mai dezavantajat în ceea ce privește infrastructura fizică, utilitățile publice și condițiile de locuit. Doar jumătate din gospodăriile casnice din mediul rural au acces la apeduct și doar 33% dispun de sistem de canalizare. Totodată, 76% din gospodăriile casnice de la sate nu dispun de baie sau duș, 90% nu dispun de WC în locuință, 78% nu au apă caldă, iar circa 94% din gospodării își încălzesc locuințele cu ajutorul sobelor. În aceste condiții, satul moldovenesc actual este departe de condițiile de trai moderne. *În acest sens, este imperativă continuarea implementării proiectelor de dezvoltare a infrastructurii fizice, a utilităților publice în mediul rural, care vor contribui la micșorarea discrepanțelor dintre regiuni și localități, sporirea atractivității investiționale și la îmbunătățirea condițiilor de trai.*
- 100.** Sub aspect regional, în anul 2013 nivelul sărăciei a scăzut în toate zonele Republicii Moldova. Cea mai esențială reducere a ratelor de sărăcie s-a obținut în zona de Sud (6.5 puncte procentuale) și în zona de Centru (5.3 puncte procentuale), zone unde sărăcia este la cel mai înalt nivel. Aceste evoluții au determinat reducerea discrepanțelor între nivelul de bunăstare a populației din aceste zone și restul țării.

Totuși cea mai săracă zonă din Republica Moldova rămîne a fi zona de Sud (18.9%), după care urmează zona de Centru (17%). Sărăcia în Sudul Moldovei este cu 1.9 puncte procentuale mai mare decît în Centrul țării, cu 6 puncte procentuale – decît în Nord și de 8 ori mai mare decît în Chișinău. În acest context, este important de a implementa politicile care țintesc dezvoltarea regională, orientate spre diminuarea disparităților de dezvoltare a regiunilor țării și a localităților din interiorul lor, cum sînt: *crearea centrelor de creștere economică (orașelor-poli, parcuri industriale, incubatoare de afaceri), dezvoltarea acestora, implementarea măsurilor de îmbunătățire a mediului de afaceri, crearea noilor locuri de muncă.*

- 101.** Familiile cu 3 și mai mulți copii reprezintă cea mai vulnerabilă categorie a populației, înregistrînd o rată a sărăciei de 34.6%. În Republica Moldova circa 14.9% din copii se află sub limita sărăciei, iar cele mai înalte rate ale sărăciei sînt înregistrate la familiile cu 3 și mai mulți copii. Nivelul sărăciei la categoria respectivă depășește de 3 ori media pe țară, iar în comparație cu anul precedent situația nu s-a îmbunătățit. *Sistemul de protecție socială nu este destul de eficient în protejarea copiilor de sărăcie, mărimile indemnizațiilor acordate de stat nu permit familiilor cu copii să depășească pragul sărăciei. Ținînd cont de situația demografică din țară (trendul negativ al populației), urmează a fi dezvoltate politici de susținere a familiilor cu copii, măsuri de eficientizare a sistemului de stabilire și plată a prestațiilor sociale familiilor cu copii, în vederea protejării acestora de riscul sărăciei.*
- 102.** Deținerea unui loc de muncă nu garantează menținerea familiei peste pragul de sărăcie. Circa 5.9% din cei care se întrețin din salariu obținut în afara sectorului agricol cad sub incidența sărăciei. În Republica Moldova cuantumul salariului minim pe țară constituie 600 lei (36 euro), iar cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, în 2013, constituia 1400 lei (84 euro). Acest nivel al salariilor nu oferă cetățenilor posibilitatea de a se asigura prin propria muncă cu minimul necesar pentru un trai decent, situîndu-se sub valoarea pragului de sărăcie și a minimului de existență. Astfel, sunt necesare politici de *alinieră treptată a cuantumului minim al salariului garantat la valoarea minimului de existență, totodată ținîndu-se cont de valorile salariului minim al țărilor din regiune.*
- 103.** Persoanele de vîrsta a treia reprezintă o altă categorie vulnerabilă a societății. În anul 2013 pensiile au fost indexate cu 6.75%. Cu toate acestea, nivelul de trai al pensionarilor rămîne sub nivelul mediu de trai al populației. Pentru persoanele care se întrețin din pensii rata sărăciei a constituit în medie 14.7%. Riscul de sărăcie este și mai mare pentru gospodăriile casnice conduse de persoane cu vîrsta mai mare de 65 ani, rata sărăciei constituind 18%. Pensia medie pentru limita de vîrstă în 2013 constituie doar 88% din valoarea pragului de sărăcie și 79% din valoarea minimului de existență, fapt ce a cauzat plasarea unor persoane cu o vîrstă înaintată sub limita sărăciei. Astfel, este necesar de a continua *implementarea politicilor de susținere a persoanelor în etate, pentru care mărimea pensiei pentru limita de vîrstă este mai mică decît pragul sărăciei / minimul de existență.*

- 104.** Educația joacă un rol esențial în vederea asigurării bunăstării populației. Persoanele cu studii superioare au cele mai mici rate ale sărăciei (0.7%). Totodată, peste 80% din persoanele cu studii superioare locuiesc în orașe. În sate rămân doar persoanele cu un nivel mai scăzut de instruire. Acest fapt se întâmplă din cauza faptului că în mediul rural nu există oportunități de angajare a persoanelor cu studii. Astfel, măsurile de creare a locurilor de muncă în mediul rural sunt cruciale, precum și *de stimulare a tinerilor cu studii să revină la sate*.
- 105.** Copiii din familiile sărace au acces mai limitat la serviciile de educație decât ceilalți copii. Gospodăriile casnice sărace cheltuiesc de 20 ori mai puțin pentru educație decât gospodăriile înstărite. În context, sunt importante *măsurile de susținere a copiilor care provin din familiile vulnerabile*. Reformele în sistemul de educație sunt în proces de implementare, însă *în vederea urmării efectelor acestora sunt importante măsurile de monitorizare a elevilor afectați de închiderea școlilor și asigurarea integrării lor adecvate în școlile vecine*.

ANEXE

Tabelul A. 1. Indicatorii sărăciei (rata, profunzimea și severitatea)^{1,2}

Indicatorii și sursele	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Pragul absolut al sărăciei (MDL pe adult echivalent pe lună)^{a)}</i>	747.4	839.3	945.9	945.9	1015.9	1093.1	1143.4	1196.0
Rata sărăciei, %	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7
Profunzimea sărăciei, %	7.9	5.9	6.4	5.9	4.5	3.2	2.9	2.0
Severitatea sărăciei	3.0	2.1	2.3	2.0	1.4	1.0	0.8	0.5
<i>Pragul sărăciei extreme (MDL pe adult echivalent pe lună)^{a)}</i>	404.2	453.9	511.5	511.5	549.4	591.2	618.4	646.8
Rata sărăciei extreme, %	4.5	2.8	3.2	2.1	1.4	0.9	0.6	0.3
Profunzimea sărăciei extreme, %	1.0	0.5	0.5	0.4	0.3	0.1	0.1	0.0
Severitatea sărăciei extreme	0.4	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
<i>Pragul internațional de \$4.30 PPC pe persoană/zi (MDL/persoană/lună)^{d)}</i>	604	678.3	764.1	764.1	821.1	883.5	924.1	966.7
Rata sărăciei (cheltuieli pe persoană), %	34.5	29.8	30.4	29.5	26.8	23.4	20.8	15.8

Sursa: BNS

Tabelul A. 2. Ratele sărăciei în funcție de locul de trai, 2008-2013, ponderat, %

	Rata sărăciei absolute, %						Rata sărăciei extreme, %					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total populație	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	3.2	2.1	1.4	0.9	0.6	0.3
inclusiv:												
Mediul urban	15.2	12.6	10.4	7.4	8.2	4.6	1.3	1.1	0.4	0.2	0.2	-
Orașe mari	10.9	7.0	7.3	4.2	4.3	1.0	0.8	0.6	0.4	0.0	0.2	-
Orașe mici	21.2	19.7	14.2	11.3	13.0	9.1	2.0	1.8	0.3	0.4	0.2	-
Mediul rural	34.6	36.3	30.3	25.0	22.8	18.8	4.6	2.9	2.1	1.4	0.8	0.4

Sursa: BNS

Tabelul A. 3. Profunzimea și severitatea sărăciei, 2008-2013

	Indicele profunzimii sărăciei, %						Indicele severității sărăciei, %					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total populație	6.4	5.9	4.5	3.2	2.9	2.0	2.3	2.0	1.4	1.0	0.8	0.5
inclusiv:												
Mediul urban	3.3	2.8	1.8	1.1	1.3	0.7	1.1	1.0	0.5	0.3	0.3	0.1
Orașe mari	2.4	1.5	1.3	0.5	0.7	0.1	0.8	0.5	0.3	0.1	0.2	0.0
Orașe mici	4.6	4.3	2.5	1.8	1.9	1.4	1.5	1.5	0.6	0.5	0.5	0.3
Mediul rural	8.7	8.2	6.5	4.8	4.1	3.1	3.2	2.7	2.1	1.4	1.2	0.8

Sursa: BNS

Tabelul A. 4. Rata sărăciei absolute pe zone statistice, %, 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nord	32.7	30.4	30.0	28.3	23.7	18.7	4.4	2.4
Centru	33.5	30.2	31.2	33.2	29.6	23.4	18.2	12.9
Sud	34.1	29.5	35.2	38.0	27.7	25.1	18.8	17
Chișinău	19.7	11.4	8.5	5.3	5.3	2.5	25.4	18.9
Total	30.2	25.8	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Tabelul A.5. Structura și rata sărăciei în funcție de principalele caracteristici ale gospodăriilor casnice, 2008-2013

	Rata sărăciei						Structura populației sărace, %					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mediul de reședință												
Urban	15.2	12.6	10.4	7.4	8.2	4.6	24.3	20.2	20.0	17.9	20.9	15.6
Rural	34.6	36.3	30.3	25.0	22.8	18.8	75.7	79.8	80.0	82.1	79.1	84.4
Total	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Mărimea gospodăriei												
1 persoană	29.0	29.7	20.0	15.6	14.1	9.8	9.9	9.5	8.7	9.0	9.1	9.2
2 persoane	24.5	22.5	16.8	15.4	13.5	11.2	20.4	18.6	17.2	20.6	20.5	23.5
3 persoane	19.2	18.3	19.4	13.1	11.8	9.6	17.5	16.2	20.7	17.7	15.2	17.2
4 persoane	25.2	22.8	19.0	16.4	15.8	9.7	23.8	21.9	21.3	21.7	22.8	16.9
5 și mai multe persoane	37.4	41.7	35.0	28.0	28.6	25.5	28.4	33.9	32.1	30.9	32.4	33.2
Total	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Componența gospodăriei¹⁹												
Gospodării cu 1 copil	23.0	23.8	20.0	13.5	14.8	10.4	22.3	23.5	23.8	19.5	21.8	20.2
Gospodării cu 2 copii	26.1	27.5	24.6	21.4	18.5	12.7	17.8	20.3	20.1	21.0	19.9	15.1
Gospodării cu 3 și mai mulți copii	42.0	50.8	39.1	36.9	34.6	34.6	11.9	12.1	11.9	12.4	12.4	16.3
Gospodării fără copii	25.9	24.0	19.7	16.0	14.7	11.3	48.1	44.1	44.3	47.1	45.9	48.5
Total	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Vîrsta capului gospodăriei												
pînă la 30 ani	13.9	15.1	13.4	10.9	9.0	7.0	3.7	4.5	6.7	4.7	4.1	3.8
30-39 ani	21.5	22.6	17.9	17.2	13.7	12.6	14.7	15.3	17.5	16.3	14.2	15.5
40-49 ani	24.1	24.2	21.8	17.0	16.1	12.3	22.3	22.2	23.7	21.8	20.0	21.8
50-59 ani	25.9	25.0	22.4	15.5	15.0	11.9	24.9	23.8	24.3	23.4	23.2	23.6
60-64 ani	28.6	24.7	18.2	14.7	19.0	10.8	6.2	6.1	9.2	7.8	12.5	10.2
65 ani și peste	38.2	39.6	30.2	25.6	23.7	18.0	28.3	28.1	18.4	26.0	26.0	25.1

¹⁹ Gospodării cu copii au fost considerate gospodăriile în componența cărora sunt copii în vîrstă de pînă la 16 ani.

Total	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Nivelul de educație al capului gospodăriei												
Studii superioare	8.1	4.1	4.8	3.1	2.2	0.7	4.8	2.3	3.4	2.8	2.0	1.0
Studii medii profesionale și de specialitate	22.5	22.4	17.5	12.5	13.6	10.7	37.0	37.1	34.3	29.7	34.3	35.1
Studii medii generale	29.4	24.8	23.1	19.6	16.3	14.1	18.5	15.3	18.1	19.8	17.4	20.5
Studii medii incomplete sau primare	42.6	46.7	39.1	33.8	30.1	24.1	37.1	42.6	42.0	45.3	44.2	41.4
Fără studii	55.9	57.0	53.5	34.1	34.3	40.8	2.6	2.6	2.2	2.3	2.0	2.0
Total	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Statutul socio-economic al gospodăriei												
Salariați în sectorul agricol	42.8	48.1	44.9	32.4	37.1	31.3	11.1	10.8	13.1	10.9	12.9	15.1
Salariați în sectorul non-agricol	14.4	12.3	10.1	7.6	6.9	5.9	20.0	16.6	16.2	15.3	14.5	15.8
Lucrători pe cont propriu în sectorul agricol	36.9	47.0	36.5	33.6	27.8	21.7	19.9	25.0	26.9	21.9	18.3	15.8
Pensionari	37.3	35.6	28.1	22.3	22.6	14.7	39.9	37.5	35.7	37.0	40.2	34.7
Alte	17.9	16.1	12.7	14.5	12.7	11.7	9.1	10.1	8.1	14.8	14.2	18.6
Total	26.4	26.3	21.9	17.5	16.6	12.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Sursa: BNS

Tabelul A.6. Structura veniturilor disponibile pe medii, 2013

	Total	Urban	Rural
Venituri disponibile (medii lunare pe o persoană, lei)	1681.4	2046.3	1406.1
<i>inclusiv în % pe surse:</i>			
Activitatea salariată	41.6	53.8	28.3
Activitatea individuală agricolă	9.1	1.1	17.8
Activitatea individuală non-agricolă	6.9	7.6	6.1

Venit din proprietate	0.2	0.3	0.1
Prestații sociale	19.9	18.6	21.3
pensii	16.8	15.9	17.8
indemnizații pentru copii	0.8	0.9	0.7
ajutor social	0.6	0.1	1.0
Alte venituri	22.3	18.7	26.3
din care transferuri din afara țării	17.3	12.3	22.9

Sursa: BNS

Tabelul A.7. Structura veniturilor disponibile pe quintile, 2013

	I	II	III	IV	V
Venituri disponibile (medii lunare pe o persoană, lei)	917.9	1218.2	1479.1	1872.3	2919.6
<i>inclusiv în % pe surse:</i>					
Activitatea salariată	32.1	32.9	34.6	48.7	47.3
Activitatea individuală agricolă	19.8	15.7	11.0	7.0	3.3
Activitatea individuală non-agricolă	4.3	6.6	7.0	7.2	7.5
Venit din proprietate	0.0	0.0	0.2	0.1	0.4
Prestații sociale	25.7	26.4	25.4	20.0	12.5
pensii	18.4	23.0	22.7	17.7	10.2
indemnizații pentru copii	1.4	1.0	0.6	0.7	0.7
ajutor social	3.0	0.9	0.3	0.2	0.0
Alte venituri	18.1	18.4	21.8	17.0	29.0
din care transferuri din afara țării	13.6	13.9	17.8	12.8	22.5

Sursa: BNS

Tabelul A.8. Structura cheltuielilor de consum pe medii, 2013

	Total	Urban	Rural
Cheltuieli de consum (medii lunare pe o persoană, lei)	1775.8	2121.9	1514.6
<i>inclusiv în %:</i>			
Produse alimentare	42.8	40.9	44.9
Băuturi alcoolice, tutun	1.5	1.3	1.7
Îmbrăcăminte, încălțăminte	10.3	9.2	11.6
Întreținerea locuinței	19.2	20.3	18.0
Dotarea locuinței	3.6	3.3	4.0
Îngrijire medicală și sănătate	5.7	5.5	5.9
Transport	4.7	5.3	4.0
Comunicații	4.2	4.5	3.9
Agrement	1.5	2.1	0.9
Învățământ	0.8	1.0	0.7
Hoteluri, restaurante, cafenele etc.	1.5	2.5	0.6
Diverse	4.0	4.2	3.8

Sursa: BNS

Tabelul A.9. Structura cheltuielilor de consum pe quintile și medii, 2013

	I	II	III	IV	V
Cheltuieli de consum (medii lunare pe o persoană, lei)	836.1	1207.6	1545.8	2000.2	3289.4
<i>inclusiv în %:</i>					
Produse alimentare	56.6	50.4	46.5	43.1	34.7
Băuturi alcoolice, tutun	1.8	1.5	1.4	1.5	1.6
Îmbrăcăminte, încălțăminte	9.7	10.5	10.6	10.2	10.4
Întreținerea locuinței	16.0	18.2	19.2	19.6	20.2
Dotarea locuinței	2.8	3.0	2.8	3.2	4.7
Îngrijire medicală și sănătate	3.6	5.0	5.8	5.6	6.4
Transport	1.5	2.3	3.3	4.9	6.8
Comunicații	3.6	4.3	4.4	4.6	4.0
Agrement	0.6	0.7	1.0	1.1	2.6
Învățământ	0.3	0.6	0.9	1.1	0.9
Hoteluri, restaurante, cafenele etc.	0.2	0.4	0.8	1.2	2.9
Diverse	3.1	3.2	3.3	4.0	4.8

Sursa: BNS

Tabelul A.10. PIB per capita, PPP

	2012	2013
Uniunea Europeană	34637.74	35501.72
Federația Rusă	23504	24114.09
Kazakhstan	21892.61	23211.31
Romania	18119.9	18991.3
Belorusia	17211.14	17619.77
Azerbaidjan	16174.1	17143.48
Ukraina	8482.251	8789.982
Armenia	7421.823	7776.286
Georgia	6822.975	7176.444
Uzbekistan	4789.18	5168.286
Moldova	4225.21	4670.35
Republica Kirghiza	2921.477	3212.932
Tajikistan	2362.078	2512.248

Sursa: Banca Mondială (Data from database: World Development Indicators)

Tabelul A.11. Nivelul inegalității, 2007-2013, ponderat, %

	Total							Orașe mari							Orașe mici							Sate						
Ponderea cheltuielilor de consum pe grupe de chintile (20%) ale populației:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
Chintila I	8.8	8.9	7.9	8.1	8.7	8.9	9.7	8.9	9.0	9.5	9.2	9.2	10.5	11.4	9.2	9.8	9.0	9.7	10.6	9.7	10.2	9.1	9.4	8.5	8.8	9.5	9.7	9.6
Chintila II	13.3	13.6	13.1	13.0	12.8	13.0	14.3	13.6	13.7	14.0	13.7	14.0	12.7	13.4	13.3	14.5	14.1	13.4	14.1	13.8	14.2	13.5	14.2	13.3	13.5	13.6	14.4	14.5
Chintila III	17.3	17.3	16.9	16.6	17.1	17.2	18.4	17.4	17.2	17.1	15.9	16.0	16.4	15.4	17.3	17.7	17.5	18.0	18.4	18.6	17.7	17.9	18.1	18.2	17.9	17.7	17.5	17.8
Chintila IV	22.6	22.4	22.5	21.7	21.5	21.4	22.1	22.1	23.1	21.5	21.2	21.5	23.8	21.8	23.0	22.3	22.7	21.3	21.8	21.1	22.3	22.5	22.5	22.2	21.9	21.9	21.4	22.3
Chintila V	38.0	37.7	39.6	40.5	39.9	39.5	35.5	37.9	37.0	37.9	40.0	39.3	36.6	37.9	37.1	35.7	36.6	37.6	35.1	36.7	35.6	36.9	35.8	37.8	38.0	37.4	36.9	35.8
Coefficientul Gini pe cheltuieli de consum pe persoană (ponderat)	0.298	0.2924	0.3094	0.3050	0.2943	0.2824	0.2754	0.290	0.2845	0.2686	0.2773	0.2696	0.2514	0.2352	0.288	0.2662	0.2744	0.2729	0.2427	0.2544	0.2481	0.284	0.2711	0.2899	0.2807	0.2762	0.2562	0.2630
Distribuția 90/10, media cheltuielilor de consum pe adult echivalent	6.11	6.01	6.51	6.29	5.79	5.29	5.11	5.95	5.75	5.5	5.61	5.21	4.51	4.07	5.74	5.21	5.54	5.24	4.21	4.44	4.38	5.64	5.25	5.68	5.47	5.26	4.62	4.79

Tabelul A.12. Eficiența orientării plăților sociale, 2013, %

	Ajutorul social		Ajutor pentru perioada rece a anului		
	Cota sumei alocate	Cota beneficiarilor	Cota sumei alocate	Cota beneficiarilor	
Decile (cheltuieli de consum)	decila 1	34.5	26.0	19.5	19.4
	decila 2	23.7	21.9	17.8	18.0
	decila 3	8.5	11.5	12.9	13.0
	decila 4	15.7	13.9	11.6	11.7
	decila 5	3.7	6.3	10.1	10.0
	decila 6	4.6	6.5	8.3	8.4
	decila 7	4.3	5.9	8.2	8.1
	decila 8	2.5	4.8	5.7	5.6
	decila 9	2.6	3.2	3.4	3.4
	decila 10	0.0	0.0	2.6	2.5
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	
Chintile (cheltuieli de consum)	chintila 1	58.1	47.9	37.3	37.4
	chintila 2	24.2	25.4	24.5	24.6
	chintila 3	8.3	12.8	18.4	18.4
	chintila 4	6.9	10.7	13.8	13.7
	chintila 5	2.6	3.2	6.0	5.9
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Tabelul A.13. Asigurarea gospodăriilor casnice cu obiecte de uz casnic, 2013

	bucăți la 100 gospodării		
	Total	Urban	Rural
Televizor	103	108	99
Aparat de fotografiat	14	20	9
Videocasetofon	7	8	6
Casetofon	5	6	5
Computer	40	53	29
Frigider	88	93	84
Cuptor cu microunde	22	29	16
Mașină mecanică de spălat rufe	30	16	42
Mașină automat de spălat rufe	42	65	23
Aspirator de praf	53	70	38
Bicicletă	11	5	16
Autoturism	20	21	20

Sursa: BNS

Tabelul A.14. Accesul gospodăriilor casnice la servicii publice și condiții de locuit pe chintile, %, 2013

	Chintila I	Chintila II	Chintila III	Chintila IV	Chintila V	Total
Electricitate	99.7	100.0	100.0	100.0	100.0	99.9
Apeduct în locuința	19.0	41.4	57.9	74.7	88.3	57.0
Apeduct	35.5	49.5	58.2	72.0	81.3	59.8
Sistem centralizat de canalizare	7.3	19.7	30.3	44.0	62.7	33.4
Gr. sanitar/WC în interior	7.4	23.1	37.0	52.0	69.4	38.5
Apa caldă	8.1	25.8	41.1	61.3	79.8	9.1
Gaze din rețeaua centrală	25.7	44.4	58.8	72.1	79.1	56.6

Incalzire prin retea publica/proprie/autonoma	5.0	17.4	29.0	46.1	65.5	19.3
Baie sau dus	10.9	30.6	47.8	64.8	82.2	48.0
Telefon	70.0	83.8	91.0	94.6	94.8	87.2

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Tabelul A.15. Accesul gospodăriilor casnice la servicii publice și condiții de locuit, 2013, %

		Locul de reședință		
		oraș	sat	Total
Electricitate	Da	100.0	99.8	99.9
	Nu	0.0	0.2	0.1
Alimentarea cu apa	Apeduct în locuință	88.5	25.5	53.4
	Apeduct în afara locuinței	5.0	20.8	13.8
	Nu dispun de apeduct	6.5	53.7	32.8
Sursa de alimentare cu apa	Apeduct	90.4	35.0	59.5
	Fântină	8.7	60.7	37.6
	Alte	1.0	4.3	2.8
Sistem de canalizare	Rețea publica	73.3	1.7	33.4
	Sistem propriu	16.5	25.0	21.2
	Nu au sistem de canalizare	10.2	73.3	45.4
Grup sanitar/WC	În interior	74.9	7.3	37.3
	În afara locuinței	25.1	92.7	62.7
Apa caldă	Rețea publica	18.7	0.0	8.3
	Electricitate sau gaz	51.9	13.3	30.4
	Lemne, cărbune	0.8	2.9	2.0
	Nu au apă caldă	28.6	83.7	59.3
Utilizare gaze	Central	81.6	33.8	55.0
	Butelie	15.0	62.7	41.5
	Nu utilizează gaze	3.4	3.5	3.5
Plita electrică	Da	3.4	0.0	1.5
	Nu	96.6	100.0	98.5
Tipul încălzirii	Rețea publica	40.1	0.4	18.0
	Rețea proprie /autonomă	31.1	3.8	15.9
	Soba cu gaze nat.	2.9	4.6	3.8
	Soba cu lemn, cărbune	24.0	91.1	61.4
	Încălzitorelectric	1.6	0.1	0.8
	Nu dispun de încălzire	0.3	0.0	0.1
Baie sau dus	Da	78.7	18.2	45.1
	Nu	21.3	81.8	54.9
Telefon	Da	93.4	83.2	87.7
	Nu	6.6	16.8	12.3
Telefon mobil	0	20.3	45.3	34.2
	1	28.3	27.4	27.8
	2	32.9	18.9	25.1
	3	13.6	6.0	9.4
	4	4.1	2.1	3.0
	5	0.6	0.3	0.4
	6	0.1	0.0	0.1
	7	0.1	0.0	0.0

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Tabelul A.16. Impactul remitențelor asupra sărăciei, 2013, %

	Nivelul sărăciei fără veniturile din remitențe	Nivelul sărăciei cu includerea veniturilor din remitențe
Total	30.2	12.7
Orașe	17.2	4.6
Sate	40.0	18.8

Sursa: Ministerul Economiei, în baza CBGC

Tabelul A.17. Populația ocupată după activități economice, mii pers.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Activități economice - total	696.4	698.6	691.8	636.1	605	616.7	592.8	622.3
Agricultura, economia vanatului, piscicultura	403.2	392.1	371.7	318.1	295.8	304.1	285.3	317.3
Administrație publică, Invatamant, Sanatate si asistența socială	124.5	124.3	125.2	127.1	126.6	124.8	123.2	114.4
Comert cu ridicata și amănuntul, Hoteluri și restaurante	49.2	53.3	56.6	60.2	58.2	60.9	58.1	58.8
Industria	57.6	57.4	59	55	54.8	57.9	53.9	53.1
Construcții	24.2	32.5	35.5	33.1	31.8	30.3	32.4	32.8
Alte activități	18.3	17.3	21	20.7	18.5	19.5	18.4	23.9
Transporturi și comunicații	19.3	21.6	23	21.9	19.3	19.3	21.5	21.9

Sursa: BNS

Tabelul A.18. Populația ocupată după activități economice, %

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Activități economice - total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Agricultura, economia vanatului, piscicultura	57.9	56.1	53.7	50.0	48.9	49.3	48.1	51.0
Transporturi și comunicații	17.9	17.8	18.1	20.0	20.9	20.2	20.8	18.4
Administrație publică, Invatamant, Sanatate si asistența socială	7.1	7.6	8.2	9.5	9.6	9.9	9.8	9.4
Alte activități	8.3	8.2	8.5	8.6	9.1	9.4	9.1	8.5
Industria	3.5	4.7	5.1	5.2	5.3	4.9	5.5	5.3
Construcții	2.6	2.5	3.0	3.3	3.1	3.2	3.1	3.8
Comert cu ridicata și amănuntul, Hoteluri și restaurante	2.8	3.1	3.3	3.4	3.2	3.1	3.6	3.5

Sursa: BNS

Tabelul A.19. Rata sărăciei relative în țările UE²⁰, 2005- 2013, %

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Uniunea Europeană (28 countries) :	:	:	:	:	:	16.4	16.8	16.8	16.6
Cehia	10.4	9.9	9.6	9.0	8.6	9.0	9.8	9.6	8.6
Olanda	10.7	9.7	10.2	10.5	11.1	10.3	11.0	10.1	10.4
Finlanda	11.7	12.6	13.0	13.6	13.8	13.1	13.7	13.2	11.8
Danemarca	11.8	11.7	11.7	11.8	13.1	13.3	13.0	13.1	12.3
Slovacia	13.3	11.6	10.6	10.9	11.0	12.0	13.0	13.2	12.8
Franța	13.0	13.2	13.1	12.5	12.9	13.3	14.0	14.1	13.7
Irlanda	19.7	18.5	17.2	15.5	15.0	15.2	15.2	15.7	14.1
Ungaria	13.5	15.9	12.3	12.4	12.4	12.3	13.8	14.0	14.3
Austria	12.6	12.6	12.0	15.2	14.5	14.7	14.5	14.4	14.4
Slovenia	12.2	11.6	11.5	12.3	11.3	12.7	13.6	13.5	14.5
Suedia	9.5	12.3	10.5	12.2	13.3	12.9	14.0	14.1	14.8
Belgia	14.8	14.7	15.2	14.7	14.6	14.6	15.3	15.3	15.1
Cyprus	16.1	15.6	15.5	15.9	15.8	15.6	14.8	14.7	15.3
Malta	14.3	14.2	15.1	15.3	14.9	15.5	15.6	15.1	15.7
Luxemburg	13.7	14.1	13.5	13.4	14.9	14.5	13.6	15.1	15.9
Regatul Unit	19.0	19.0	18.6	18.7	17.3	17.1	16.2	16.0	15.9
Germania	12.2	12.5	15.2	15.2	15.5	15.6	15.8	16.1	16.1
Polonia	20.5	19.1	17.3	16.9	17.1	17.6	17.7	17.1	17.3
Estonia	18.3	18.3	19.4	19.5	19.7	15.8	17.5	17.5	18.6
Portugalia	19.4	18.5	18.1	18.5	17.9	17.9	18.0	17.9	18.7
Italia	18.9	19.6	19.8	18.7	18.4	18.2	19.6	19.4	19.1
Letonia	19.4	23.5	21.2	25.9	26.4	20.9	19.0	19.2	19.4
Croația	18	17	18	17.3	17.9	20.6	20.9	20.4	19.5
Spania	20.1	20.3	19.7	20.8	20.4	20.7	20.6	20.8	20.4
Lituania	20.5	20.0	19.1	20.0	20.3	20.5	19.2	18.6	20.6
Bulgaria	14	18.4	22.0	21.4	21.8	20.7	22.2	21.2	21.0
România	:	:	24.8	23.4	22.4	21.1	22.2	22.6	22.4
Grecia	19.6	20.5	20.3	20.1	19.7	20.1	21.4	23.1	23.1

Sursa: Eurostat

:date care nu sînt disponibile

²⁰60% din venitul median al gospodăriilor casnice